

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra bohemistiky

**Mezijazykové rozdíly ve zvukovém a morfologickém jazykovém plánu čínského
a českého jazyka**

**Interlanguage differences in the sound and morphological language plan of
Chinese and Czech**

Bakalářská diplomová práce

Autor: Xinlu Li

Obor: Czech for Foreigners

Vedoucí práce: Mgr. Michaela Kopečková, Ph.D.

Olomouc 2023

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Prohlášení: Prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou práci na téma:

„Mezijazykové rozdíly ve zvukovém a morfologickém jazykovém plánu čínského a českého jazyka“ vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucí a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci dne: 19. 6. 2023

Podpis: .....

Poděkování

Ráda bych na tomto místě poděkovala Mgr. Michaele Kopečkové, Ph.D., za cenné rady, podněty, trpělivost a důvěru ve mě při vedení této bakalářské diplomové práce. Bez její pomoci by tato práce nikdy nevznikla. Děkuji také svým rodičům za podporu a starost během mého studia.

Obsah

Úvod	6
1. Studium českého a čínského jazyka	7
1.1. Jazykové rodiny	7
2. Rozdíly mezi čínskými a českými jazykovými symboly	9
2.1. Grafémy	9
3. Rozdíly mezi češtinou a čínštinou z hlediska zvukové roviny	11
3.1. Segmenty	11
3.2. Suprasegmentální rovina	17
4. Rozdíly mezi češtinou a čínštinou z hlediska gramatiky a syntaxe	21
4.1. Slovosled	22
4.2. Druhy slov	25
4.3. Verba	28
4.4. Sloveso v čínštině a jeho použití	30
5. Analýza	34
5.1. Cíle práce	34
5.2. Metodika výzkumu	34
5.3. Předpoklady k analýze	35
5.4. Prezentace a interpretace získaných údajů	35
5.4.1. Analýza dotazníku poskytnutého Číňanům	35
5.4.2. Analýza dotazníku poskytnutého Čechům	42
5.5. Diskuze k předpokladům	51
Závěr	54
Anotace	55
Seznam použité literatury	56
Seznam internetových zdrojů	58
Seznam příloh	59
Příloha č. 1.	59
Příloha č. 2.	61

Příloha č. 3.	62
Příloha č. 4.	62
Příloha č. 5.	63
Příloha č. 6.	63
Příloha č. 7.	66
Příloha č. 8.	71

Úvod

S rostoucí spoluprací mezi Čínou a Českou republikou roste i počet studentů studujících češtinu a čínštinu. Vzhledem k tomu, že čeština a čínština jsou zásadně odlišné jazyky, jsou rozdíly ve všech ohledech obrovské. To činí proces učení obou jazyků velmi obtížným. Diplomová práce *Mezijazykové rozdíly ve zvukovém a morfologickém jazykovém plánu čínského a českého jazyka* se zabývá obtížemi, s nimiž se setkávají Číňané při učení se češtině a Češi při učení se čínštině.

Při svém studiu češtiny jsem zjistila, že jak z hlediska výslovnosti, tak z hlediska komunikace v češtině a každodenního učení (např. každodenní učení a procvičování gramatiky a poslechu), se studenti z Číny učí podstatně obtížněji než rodilí mluvčí např. slovanských jazyků. Proto se ve své práci budu zabývat rozdíly mezi čínštinou a češtinou a problémy, které v důsledku těchto rozdílů vznikají v procesu učení.

Cílem této práce je popsat rozdíly mezi češtinou a čínštinou, a to jak z hlediska fonologického, tak morfologického, a identifikovat možné problémy v procesu učení. V první části práce jsem začala především teoretickým popisem rozdílů ve způsobu psaní v češtině a čínštině. Dále jsou popsány vlastnosti zvukové roviny a zásadní rozdíly mezi češtinou a čínštinou. Nakonec jsou popsány morfologické vlastnosti a rozdíly mezi češtinou a čínštinou. A po každé části je provedeno srovnání a je uveden můj předpoklad možných problémů při učení.

Předpokládala jsem, že pro studenty čínštiny a češtiny budou některé jevy v oblasti výslovnosti i gramatiky náročnější a některé méně. Chtěla jsem zjistit, jestli můžu některé z nich obecně definovat jako náročné pro většinu studentů, nebo jestli je to spíše individuální a žádný ze sledovaných jevů není možné označit jako obecně obtížný (nebo jednoduchý).

V druhé části práce jsem na základě předpokladů provedla průzkum mezi Číňany, kteří studují/studovali češtinu, a Čechy, kteří studují/studovali čínštinu, a to prostřednictvím dvou elektronických dotazníků. V této části uvádím přehled předpokladů, resp. výzkumných otázek, a podrobně popisují výsledky, které dotazník přinesl. V dotaznících se ptám obecně i podrobněji na obtíže při učení se češtiny/čínštiny jako cizího jazyka. Také mě zajímalo, které jazykové kompetence jsou pro studenty náročné (poslech, čtení, mluvení).

V závěru shrnuji celkové výsledky, které jsem zjistila analýzou odpovědí z dotazníku a potvrzuji/vyvracím své předpoklady.

1. Studium českého a čínského jazyka

V posledních letech, s rozvojem ekonomických, obchodních, diplomatických a mezilidských vztahů mezi Čínou a Českou republikou, se stále více prohlubují i tzv. světové kulturní výměny. Roste také zájem a poptávka po českém jazyce. Počet univerzit, které nabízejí kurzy češtiny v Číně, tak rok od roku roste a stále více Číňanů si může v rámci svého studia zvolit kurz češtiny nebo bohemistiku přímo studovat. V této souvislosti začíná přibývat výměnných jazykových programů. V České republice vznikají Konfuciovy instituty a stále více Čechů se učí čínsky. Jako čínskou studentku, která přijela do České republiky studovat český jazyk, mě velmi zajímaly rozdíly mezi čínštinou a češtinou. Během mého bakalářského studia jsem zjistila, že pro rodilé mluvčí čínštiny je velmi obtížné naučit se česky a pro rodilé Čechy zase naučit se čínsky. Chtěla bych se tak na tuto problematiku zaměřit detailněji, proto jsem se rozhodla danému tématu věnovat v bakalářské práci.

Konkrétně bych chtěla porovnat problémy při osvojování češtiny a čínštiny jako druhého jazyka, a to z fonologického a gramatického hlediska. K tomu jsem zvolila formu dotazníku, díky kterému chci zjistit, proč je v některých ohledech pro mluvčí čínštiny obtížné naučit se česky, a naopak proč je pro rodilé mluvčí češtiny obtížné naučit se čínsky. Čína je země multietnická, mnohojazyčná i „mnoho-písemná“ (56 etnických skupin, více než 80 jazyků a přibližně 30 písem). Proto budu v analýze zohledňovat pouze standardní čínštinu a standardní (zjednodušené) čínské znaky.

1.1. Jazykové rodiny

Klasifikace jazykových rodin představuje způsob třídění jazyků podle jejich vývoje. Seskupuje jazyky se stejnými předky podobně jako biologická taxonomie. Rozlišování jazykových rodin je založeno na souladu mezi fonologickými, lexikálními a gramatickými rysy jazyka a zákonitostmi jejich vývoje. Předpokládá se, že některé jazyky se vyvinuly z určitých prajazyků. Podle příbuznosti jednotlivých jazyků existuje několik jazykových rodin. Jazyková rodina se pak v sestupném pořadí dále dělí na: jazykové skupiny, jazykové větve, jazyky a dialekty.¹

Čeština, dříve známá jako Bohemština, ve světové klasifikaci jazykových rodin patří do indoevropské, následně slovanské jazykové rodiny. Slovanské jazyky pak lze obecně rozdělit do tří jazykových větví:

- (1) Východoslovanská větev, která zahrnuje ruský, ukrajinský a běloruský jazyk apod.
- (2) Jihoslovanská větev, do níž patří srbský, chorvatský, slovinský, bulharský, makedonský jazyk apod.

---

¹ Jazyková rodina. [online]. [cit. 10.03.2023]. Dostupné z: https://www.czechency.org/slovník/JAZYKOVÁ_RODINA

(3) Západoslovanskou větev pak tvoří právě čeština spolu se slovenštinou, polštinou a lužickou srbštinou apod.

Podle typologické klasifikace jazyka náleží čeština, stejně jako ostatní slovanské jazyky, k jazykům flektivním, pro něž je typický zejména tzv. volný slovosled, deklinace jmen a konjugace sloves. Flektivní jazyky se pak vymezují vůči dalším typům jazyků, mezi které patří izolované jazyky (např. angličtina), adherentní jazyky (např. ugrofinské jazyky, turečtina, mongolština atd.), vnitřně flektivní jazyky (např. arabština) a polymorfní jazyky (např. čínština). Čeština jako „vysoce ohebný jazyk“ se vyznačuje složitou morfologickou rozmanitostí.² Přestože je čeština převážně flektivní jazyk, lze v ní najít i další typologické rysy jiných typů jazyků, jako jsou analytické formy pro prezentaci budoucího času jako v angličtině, aglutinace (prefixy a sufixy) jako ve finštině apod.

Standardní čínština, známá také jako čínština, mandarínština a tchangština je obecně řazena k analytickým jazykům. Vyvinula se ze starověké čínštiny a je zapisována čínskými znaky. Jedná se o součást největší jazykové skupiny v čínsko-tibetské jazykové rodině. Pokud považujeme celou čínskou jazykovou rodinu za jeden jazyk, pak je čínština nejpoužívanějším jazykem na světě. Pětina světové populace v současnosti mluví čínsky jako svým mateřským jazykem nebo jako druhým jazykem.³ Mezi češtinou a čínštinou je také mnoho velmi zásadních rozdílů. Narozdíl například od mnoha indoevropských jazyků, které mají mnoho tvarů, slova v čínštině mají pouze jeden tvar a nelze je ohýbat. Konkrétně se budu rozdíly mezi čínštinou a češtinou zabývat v dalších kapitolách.

---

² Li, Mei. Čeština pro začátečníky 1. díl. Peking Čína: Výuka cizích jazyků a výzkum nakladatelství, 1999, s. 3.

³ Xu, Baohua. Úvod do moderní čínštiny. Šanghaj Čína: Fudan University nakladatelství, 2006, s. 5-13.

2. Rozdíly mezi čínskými a českými jazykovými symboly

Dle toho, co již bylo zmíněno, čeština a čínština se řadí do zcela odlišných jazykových rodin. V jejich jazykových charakteristikách se tudíž vyskytují značné rozdíly. V této části dále představím a porovnáám charakteristiku českého a čínského jazyka. Budu analyzovat, v čem jsou stejné či podobné, a v čem se naprosto odlišují. Jazyky budou porovnávány především z hlediska výslovnosti a gramatiky. Nejdříve však popíšu rozdíly v zápisu daných jazyků, jelikož ty mohou být prvním problematickým jevem při studiu jazyka, zejména u Čechů studujících čínštinu.

2.1. Grafémy

Česká abeceda obsahuje celkem 42 latinských písmen, z toho 14 samohlásek, 27 souhlásek a 1 tzv. zdvojené písmeno. Některé grafémy jsou doplněny o diakritické symboly.⁴ Současná čeština používá 26 latinských písmen, a k tomu kombinaci grafémů „C“ a „H“, jež tvoří samostatné písmeno „CH“. Písmena „G“, „Q“, „X“ a „W“ se se využívají zejména pro zápis cizích a přejatých slov. Písmena s „čárkou“ (Á, É, Í, Ó, Ú, Ý) a grafém s „kroužkem“ („Ů“) se používají pro označení dlouhých samohlásek. Háček v historii označoval palatalizované hlásky. Písmena „Č“, „Ř“, „Š“ a „Ž“ nyní označují postalveolární souhlásky, zatímco „Ď“, „Ň“ a „Ť“ označují palatální souhlásky. Písmena „Q“ a „W“ se většinou, jak bylo řečeno výše, používají v cizích slovech. V procesu „počešťování“ byla většinou nahrazena písmeny „K“ a „V“. Např. *quality* → *kvalita*, *weekend* → *víkend* apod. Konsonant „DŽ“ v české abecedě není zastoupen, objevuje se pouze v přejatých slovech, např. *džus*.⁵

Tabulka č. 1. *Všechny užívané grafémy v češtině*

捷克语字母 – česká abeceda																															
<u>A</u>	<u>a</u>	<u>Á</u>	<u>á</u>	<u>B</u>	<u>b</u>	<u>C</u>	<u>c</u>	<u>Č</u>	<u>č</u>	<u>D</u>	<u>d</u>	<u>Ď</u>	<u>d'</u>	<u>E</u>	<u>e</u>	<u>É</u>	<u>é</u>	<u>Ě</u>	<u>ě</u>	<u>F</u>	<u>f</u>	<u>G</u>	<u>g</u>	<u>H</u>	<u>h</u>	<u>C</u>	<u>h</u>	<u>c</u>	<u>h</u>	<u>I</u>	<u>i</u>
<u>Í</u>	<u>í</u>	<u>J</u>	<u>j</u>	<u>K</u>	<u>k</u>	<u>L</u>	<u>l</u>	<u>M</u>	<u>m</u>	<u>N</u>	<u>n</u>	<u>Ň</u>	<u>ň</u>	<u>O</u>	<u>o</u>	<u>Ó</u>	<u>ó</u>	<u>P</u>	<u>p</u>	<u>Q</u>	<u>q</u>	<u>R</u>	<u>r</u>	<u>Ř</u>	<u>ř</u>	<u>S</u>	<u>s</u>	<u>Š</u>	<u>š</u>		
<u>T</u>	<u>t</u>	<u>Ě</u>	<u>ě</u>	<u>U</u>	<u>u</u>	<u>Ú</u>	<u>ú</u>	<u>Ů</u>	<u>ů</u>	<u>V</u>	<u>v</u>	<u>W</u>	<u>w</u>	<u>X</u>	<u>x</u>	<u>Y</u>	<u>y</u>	<u>Ý</u>	<u>ý</u>	<u>Z</u>	<u>z</u>	<u>Ž</u>	<u>ž</u>								

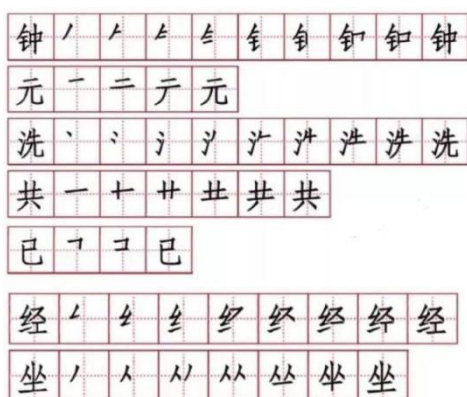
⁴ Používá změkčující symbol „háček“ (ˇ) a dva prodlužující symboly „čárku“ (´) a „kroužek“ (°).

⁵ Šefčík, O. K základním pojmům grafemiky. In Čornejová, M. & L. Rychnovská ad. (eds.), *Dějiny českého pravopisu (do r. 1902)*, 2010, s. 30–38.

Čínské písmo, tj. čínské znaky a čínská abeceda, jsou známé také jako čtvercové znaky. Jedná se o systém symbolů pro záznam čínského jazyka, přesněji grafémově-slabičné písmo, které je i ideografickým písmem. Stáří jednoho z nejstarších písmen na světě se odhaduje na více než šest tisíc let. Při formování dochází k postupnému přechodu od tvarů k tahům, od obrazového písma k symbolickému, od komplikovanosti k jednoduchosti. V principech tvoření slov z ideogramů a ideografů k morfémům. Z hieroglyfického písma (piktogramu) se vyvinulo písmo fonetické s fonetickými významy, ale celkový systém je stále ideografický. Proto jsou čínské znaky charakteristické tím, že kombinují obraz, zvuk a dikci v jednom. Tato vlastnost je mezi světovými písmeny unikátní. S výjimkou několika málo znaků (např. 甦, 尅, 尅, 呷, 霰 atd.) je každý znak jednoslabičný. Přesný počet čínských znaků není znám, uvádí se však kolem 100 000. Počet běžně používaných čínských znaků se pak pohybuje pouze v řádů tisíců. Podle statistik může 1 000 běžně používaných slov pokrýt přibližně 92 % psaného materiálu, 2 000 slov může pokrýt více než 98 % a 3 000 slov až téměř 99 %. Statistické výsledky pro zjednodušenou a tradiční čínštinu se příliš neliší.⁶

Když se zahraniční studenti začínají učit čínské znakové písmo, začínají s tahy a pořadím tahů. Je to stejné, jako když se čínské děti poprvé učí psát čínskou abecedu.

Obrázek č. 1. *Proces učení a procvičování*

Tahy čínských znaků a pravidla psaní čínských znaků najdeme v Příloze 1. Kvůli složitosti tahů a čínských znaků obecně je pro cizince studující čínštinu písmo první velkou výzvou. Osvojení psaného projevu tak těmto studentům trvá déle, než cizincům studujícím češtinu. Ti jsou totiž obvykle seznámeni s latinkou z jiných jazyků, které se již učili (např. angličtiny, Čínského Pinyin atd.).

⁶ Čínská slabika obecně označuje zvuk jednoho čínského znaku. Např. „上 shàng (Nahoře)、中 zhōng (Uprostřed)、下 xià (Dole)、天 tiān (Nebe)、地 dì (Země)、人 rén (Lidé)“. Každý čínský znak značí jednu slabiku. O zvláštní případy se jedná při erizaci, např. „门儿 mén er / ménr (Dveře)“ a „声儿 shēng er / shēngr (Zvuk)“. Dalším příkladem je pozdější jednotkové slovo „甦, 尅“ atd., kdy jeden čínský znak obsahující dvě slabiky.

3. Rozdíly mezi češtinou a čínštinou z hlediska zvukové roviny

Fonetika se zabývá studiem zvuků jazyka a je jedním z odvětví lingvistiky. Tato disciplína se zaměřuje na výslovnostní mechanismy jazyka, jejich charakteristiku a zákonitosti změn v řeči. Oblast fonetiky zahrnuje jak rovinu segmentální (samohlásky, souhlásky a hlásková spojení), tak rovinu suprasegmentální, tj. slovní/větný přízvuk, intonace atd.⁷ S ohledem na cíle práce vysvětlím, porovnáám a zanalyzuji rozdíly ve zvukové rovině mezi češtinou a čínštinou.

3.1. Segmenty

Nejprve začnu českými a čínskými hláskami. V této části představím české monoftongy, diftongy, konsonanty, slabiku a čínské finály, iniciály, slabiky. Dále pak vymezím jevy specifické pro čínštinu: erizace, polyfonie, homofonie (seznam písmen a jejich česká výslovnost je v Příloze 2).

Monoftongy

Vokály se v češtině dělí na monoftongy a diftongy. Monoftongy se dělí na krátké vokály (a, e, i/y⁸, o, u) a dlouhé vokály (á, é, í/y⁹, ó, ú/ů¹⁰). České monoftongy lze rozdělit podle výšky jazyka při vyslovení: vysoké vokály i/í, u/ú, středové vokály e/é, o/ó a nízké vokály a/á. Dále je lze dělit na základě horizontálního pohybu jazyka na: přední vokály i/í, e/é, střední vokály a/á a zadní vokály u/ú, o/ó.¹¹

Obrázek č. 2. *Ilustrativní vokalický trojúhelník pro české hlásky*¹²

Poloha jazyka	přední	střední	zadní
vysoké	i/í:		u/u:
středové	e/é:		o/ó:
nízké		a/a:	
Postavení rtů	nezaokrouhlené		zaokrouhlené

⁷ Zhu, Xiaonong. Fonetika. Šanghaj: Obchodní nakladatelství, 1.3.2010. s. 7-13.

⁸ Vyslovují se úplně stejně jako *i* [i].

⁹ Vyslovují se úplně stejně jako *í* [i].

¹⁰ Vyslovují se úplně stejně jako *ú* [ú].

¹¹ Li, Mei. Čeština pro začátečníky 1.díl. Peking Čína: Výuka cizích jazyků a výzkum nakladatelství, 1999, s. 4, 7.

¹² Palková, Z. Fonetická a fonologie češtiny. Praha: Vydavatelství Karolinum, 1994, s. 171.

Diftongy

[au] se píše *au* (vyskytuje se téměř výhradně ve slovech cizího původu). Např. *auto*.

[eu] se píše *eu* (vyskytuje se pouze ve slovech cizího původu). Např. *eufemismus*.

[ou] se píše *ou*. Např. *pavouk*.

Kombinace vokálů *ia, ie, ii, io* a *iu* v cizích slovech nejsou diftongy. Vyslovují se s epentetickým [j], tzv. hiátem, mezi vokály: [ɪja], [ɪjɛ], [ɪji], [ɪjo], [ɪju].¹³

Konsonanty

Výslovnost a akustické vlastnosti českých konsonantů jsou mnohem složitější než u vokálů. Jejich klasifikace je určena čtyřmi základními složkami:¹⁴

1. Místo artikulace – dělíme konsonanty na bilabiální (např. b), labiodentální (např. f), prealveolární (např. c), postalveolární (např. š), palatální (např. dʲ), velární (např. k), glotální (např. h).
2. Způsob artikulace – dělíme konsonanty na okluzivy (např. p), semiokluzivy, např. (č), konstriktivy, které lze dále ještě specifikovat (např. s, r, l, ...).
3. Postavení měkkého patra – pokud je patro spuštěno, proudí výdechový proud nosní dutinou a vznikají konsonanty nazální (m, n, ň).
4. Činnost hlasivek – dělíme hlásky na znělé (přítomnost základního hlasu) a neznělé. Vznikají pak tzv. znělostní páry, např. b – p, d – t, z – s atd.

Tabulka obsahující kompletní seznam souhláskových fonémů češtiny (uvedeny jsou hlásky s využitím IPA) je v Příloze 3.

V češtině je také důležité spojování hlásek, pro které existují určitá pravidla, jelikož dochází k jejich vzájemnému ovlivňování. Nejčastější hláskovou změnou je asimilace – vzájemné přizpůsobení zvuků. Pokud se vyskytují dva stejné zvuky, jde o úplnou asimilaci, a pokud se zvuky liší v určitých vlastnostech, jde o asimilaci částečnou.¹⁵ Lze ji rozdělit na znělostní asimilaci a artikulační asimilaci. Podle směru asimilace se dělí na asimilaci regresivní (např. *lebka* [lepka]) a progresivní (např. *shoda* [sxoda]), přičemž první znamená, že výslovnost hlásky je ovlivněna výslovností pozdějšího hlásky, a druhá, že výslovnost hlásky přijímá vliv výslovnosti hlásky předchozí, v češtině je nejčastější asimilace regresivní. Artikulační asimilace je jev, který vzniká v důsledku změny místa tvoření (např. *banka* [ban̩ka]) a způsobu tvoření (např. *dětský* [dʲɛtskiː]).¹⁶

¹³ Hála, B. Uvedení do fonetiky češtiny na obecně fonetickém základě, 1962, 290-291.

¹⁴ Kopečková, M. Mluvní vzory v hlavním televizním zpravodajství. Olomouc: Vydavatelství Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, 2022, s. 24, 25.

¹⁵ Palková, Z. Fonetická a fonologie češtiny. Praha: Vydavatelství Karolinum, 1994, s. 144.

¹⁶ Kopečková, M. Mluvní vzory v hlavním televizním zpravodajství. Olomouc: Vydavatelství Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, 2022, s. 24, 25.

Slabika

Slabika je nejmenší vyčlenitelná jednotka proudu řeči. Obecně lze říci, že monoftongy a diftongy jsou nositelem slabičnosti. Ve slově je většinou tolik slabik, kolik je v něm monoftongů a diftongů, např. má|ma, pan|da, au|to, o|lej, stře|vo, kou|mák (svislíce ve slovech naznačuje hranici slabiky). Někdy se ale můžeme setkat také s tím, že slabika je tvořena pouze souhláskami. V takovém případě obsahuje slabika slabikotvorné R nebo L.¹⁷ Např. vlk, ml|ha, srn|ka, mr|ká.¹⁸

Nyní představím zvukový plán čínštiny. Čínské znakové písmo odráží zvukovou podobu jazyka jen v omezené míře. Čínské znaky nesou určité fonetické prvky. Skládá se z významové části (radikálu) a fonetické složky (fonetiky).¹⁹ Fonetické komponenty však nemusí být vždy spolehlivým ukazatelem výslovnosti.

Abeceda Hanyu Pinyin (zkráceně *Pinyin*). Jedná se o latinizační schéma pro výslovnost čínských znaků zavedených v Číně. *Abeceda Hanyu Pinyin* používá systém písmen a hlásek (汉语拼音方案)²⁰ pro hláskování standardního fonetického zvuku moderní čínštiny, tj. fonetických slabik mandarínštiny.²¹

Abeceda Hanyu Pinyin (汉语拼音方案) má následující vlastnosti:

1. Používá se pouze 26 mezinárodně používaných písmen a žádná nová písmena se nepřidávají.
2. Minimum dalších symbolů (byly použity pouze dva další symboly).
3. Snaha neměnit výslovnost.
4. Slabičná rozdělovací značka „'“ se používá pro zvukovou izolaci.
5. Tři písmena a kombinace písmen *y*, *w* a *yu* se používají k zastoupení polosamohlásek *i*, *u* a *ü* na začátku slabiky a mají také zvukotvorný účinek.
6. Používají se čtyři zdvojená písmena *zh*, *ch*, *sh* a *ng*.
7. Čtyři tónové symboly představují čtyři tónové kategorie (阴平, 阳平, 上声, 去声).

¹⁷ Slabikotvorná je pouze v případě, že slabika už neobsahuje žádnou samohlásku.

¹⁸ Slabika [online]. Poslední změna 17.6.2023 [cit. 15.6.2023]. Dostupné z:

<https://www.czechency.org/slovník/SLABIKA>

¹⁹ Např. čínské znaky 削 (oloupat). Levá strana označuje výslovnost 肖 (xiào). Na pravé straně je uveden význam slova „nůž“.

²⁰ Vznikl během textové reformy v letech 1955-1957. Používá se především pro výslovnost mandarínské čínštiny. Jeho účelem není nahradit znaky, ale pouze zaznamenat jejich výslovnost.

²¹ Hana, T. Transkripce čínštiny: sborník statí, Volume 1. Česko-čínská společnost, 1999, s. 19-20.

8. Po písmena Hanyu Pinyin se používá běžné abecední pořadí a názvy latiny.

Tabulka č. 2. *Abeceda Hanyu Pinyin*²²

字母	名称	字母	名称	字母	名称	字母	名称
Aa	ㄚ	Hh	ㄏ ㄩ	Oo	ㄛ	Uu	ㄨ
Bb	ㄅ ㄝ	Li	ㄌ	Pp	ㄆ ㄝ	Vv	ㄨㄛ ㄝ
Cc	ㄘ ㄝ	Jj	ㄐ ㄌ ㄝ	Qq	ㄑ ㄌ ㄨ	Ww	ㄨㄛ ㄩ
Dd	ㄉ ㄝ	Kk	ㄎ ㄝ	Rr	ㄩ ㄝ ㄌ	Xx	ㄒ ㄌ
Ee	ㄜ	Ll	ㄝ ㄌ	Ss	ㄝ ㄌ	Yy	ㄌ ㄩ
Ff	ㄝ ㄘ	Mm	ㄝ ㄇ	Tt	ㄝ ㄘ	Zz	ㄘ ㄝ
Gg	ㄍ ㄝ	Nn	ㄋ ㄝ				

Písmeno „V“ se používá pouze pro psaní cizích slov. Téměř nikdy se nepoužívá. Rukopis písmen se řídí obecnou zvyklostí psaní latinky.

V klasifikaci názvů písmen v čínštině se nepoužívají vokály a konsonanty. Místo toho se používají finály a iniciály²³(podrobnosti o čínských finálech a iniciálech najdete v Přílohách 4 a 5). Níže je uvedena tabulka finály a iniciál hanyu pinyin a jejich transkripce dle IPA.

Finály

V prvním vodorovném řádku a v prvním svislém řádku níže uvedené tabulky jsou uvedeny čínské finály. Znovu se spojí a vytvoří nové finály.

Slabika

Tabulka č. 3. *Příklady čínských slabik*

²² Např. 我 (já): Hanyu Pinyin: [wǒ]. Podle mezinárodní fonetické abecedy IPA: [uo214]

你 (ty): Hanyu Pinyin: [nǐ]. Podle mezinárodní fonetické abecedy IPA: [ni214]

他 (on): Hanyu Pinyin: [tā]. Podle mezinárodní fonetické abecedy IPA: [tʰa55]

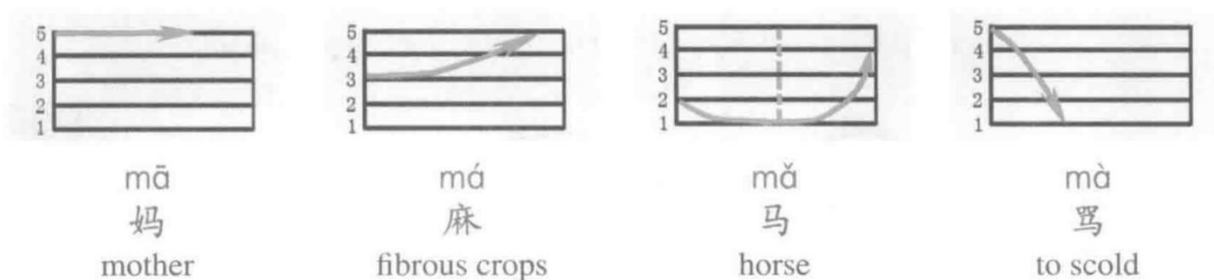
Syllable	Initial	Final	Tone
māo (猫, kočka)	m	ao	—
yú (鱼, ryba)		ü	/
jiě (姐, starší sestra)	j	ie	V

Čínská slabika se obvykle skládá z počáteční, koncové a tónové části. Obecně lze říci, že jeden čínský znak odpovídá jedné slabice. Čínská slabika nemusí mít iniciálu, ale musí mít finálu a tón.²⁴

Tóny

V čínštině existují čtyři základní tóny, které se nazývají 1. tón (55), 2. tón (35), 3. tón (214) a 4. tón (51).²⁶ Rozlišují význam.

Obrázek č. 3. Čínské tóny

Kromě již zmíněných čtyř tónů, existuje v čínštině ještě jeden tón, který je krátký a lehký. Nazývá se „neutrální tón“.²⁷ Např. 妈妈 [mā ma], 爷爷 [yé ye], 奶奶 [nǎi nai], 爸爸 [bà ba].

Tón Sandhi: 3. tón + 3. tón:

²⁴ Jiang, Liping. HSK standardní kurz 1. díl. Peking Čína: Peking jazyk a kultura University nakladatelství, 2014, s. 4.

²⁵ V čínské fonetické konvenci pro čínské znaky se k pinyinu závorky „[]“ nepřidávají. Také zde nebudu přidávat závorky k hanyu pinyin, abychom rozlišovali mezi hanyu pinyin a IPA.

²⁶ Níže jsou uvedena čísla v závorkách od jedné do pěti označující stupeň se tón.

²⁷ Jiang, Liping. HSK standardní kurz 1. díl. Peking Čína: Peking jazyk a kultura University nakladatelství, 2014, s. 3.

Když se čtou dvě slabiky třetího tónu za sebou, první slabika přechází v druhý tón, tj. z posloupnosti 3+3 se stane posloupnost 2+3. Např. „你 [nǐ] 好 [hǎo]“ se čte [ní hǎo]. V písemné podobě je však zachován původní tón.²⁸

Erizace

Erizace je fonetická změna v závěrečných hláskách některých slov v mandarínské čínštině a některých dialektech způsobená valivým pohybem jazyka. Čínské slovo „儿“ může být spojeno s předcházející slabikou do jedné („retroflexní“) slabiky, dochází k erizaci (儿化音). V čínských znacích se tento jev zapisuje jako „znak + 儿“. V pinyinu se k pinyinu přepisu přidává písmeno „r“. Např. 小孩儿 [xiǎoháir] (dítě), 小鸟儿 [xiǎo niǎor] (pták), 饭馆儿 [fànguǎnr] (restaurace), 香水儿 [xiāngshuǐr] (parfém).²⁹

Polyfon

Polyfon je čínský znak se dvěma nebo více výslovnostmi. Různé výslovnosti mají různý význam, používají se různě a často mají i různá znění. Polyfon má následující použití:

1. Výslovnost slouží k rozlišení povahy slov a jejich významu. Např. „将“: →[jiāng] (lze použít jako verbum nebo adverbium atd.), jako verbum lze chápat v použití „带领 (vést)“; Jako adverbium lze chápat ve slově „将要 (vyjadřuje význam budoucnosti v čínštině)“; Ve výslovnosti →[jiàng] (substantivum) lze chápat jako označení pro starověkého vojenského velitele; Čtení →[qiāng] (verbum) znamená žádat, prosit.
2. Výslovnost se liší v závislosti na kontextu použití. Má za následek rozlišení použití. Např. „薄“: →[báo] (tenký), obvykle se používá samostatně; →bó, obvykle se používá ve složených slovech; →[bò] (薄荷 (máta)), (vlastní substantivum).
3. Styl jazyka je jiný a výslovnost je odlišná. Výslovnost hraje roli při rozlišování stylisticky, především v mluveném a psaném jazyce apod. Např. „给“: V mluveném jazyce se vyslovuje jako →[gěi], v psaném jazyce jako →[jǐ].
4. Přítomnost nářeční slovní zásoby může také způsobovat polyfonii. Tento typ polyfonu je poměrně vzácný a vyskytuje se pouze v některých oblastech. Např. „忒“ →[tè] →[tuī] (dialektická výslovnost).

Homofon

²⁸ Jiang, Liping. HSK standardní kurz 1. díl. Peking Čína: Peking jazyk a kultura University nakladatelství, 2014, s. 5.

²⁹ Jiang, Liping. HSK standardní kurz 1. díl. Peking Čína: Peking jazyk a kultura University nakladatelství, 2014, s. 34.

Homofon je foneticky shodný znak v moderní čínštině. Foneticky totožným slovem se obecně rozumí, že iniciály, finály a tóny jsou naprosto stejné. Např. „真 [zhēn] × 甄 [zhēn]“, „轩 [xuān] × 萱 [xuān]“, „话 [huà] × 桦 [huà]“ atd. Existují čtyři důvody pro vznik homofonu. Jedná se o jazykový cit při vytváření slovní zásoby, vývoji řeči, diferenciaci smyslu a výpůjčce slov. V čínských znacích existuje mnoho homofonů a homofon může mít stejný význam nebo spolu souviset, stejně tak však může mít zcela odlišný význam a nemusí spolu souviset.

Homofony se dělí do dvou kategorií:

1. Stejná výslovnost, stejná psaná forma.
2. Stejná výslovnost, rozdílná psaná forma.

Porovnáním částí segmentů lze zjistit, že v čínštině a češtině existují písmena, která se vyslovují způsobem, který se v druhém jazyce nevyskytuje. Např. v čínštině se nerozlišuje „H“ a „CH“, neexistuje hláska shodná s „R, Ř, Ď, Ť, Ň“. U čínských párových konsonantů není tak výrazný rozdíl v jejich znělosti a neznělosti. Znělé konsonanty jsou spíše poloznělé, jako např. v angličtině. V češtině neexistuje výslovnost „ü“, „ng“ (ang, eng, ing, ong atd.), „j“, „q“, „x“ atd. A „r“ v češtině je také velmi odlišné od čínského. A v češtině neexistují polyfony ani homofony, rozdíl v tónech není v češtině funkční. Proto si myslím, že tyto segmenty jsou pro studenty češtiny i čínštiny obtížné.

3.2. Suprasegmentální rovina

Dále představím a porovnáám suprasegmentální aspekty. Tato část bude obsahovat slovní přízvuk, intonaci a mluvní tempo v češtině i čínštině.

Slovní přízvuk v češtině

V češtině klademe důraz zpravidla na první slabiku slova nebo slovního spojení (např. s prepozicí).

1. Jednoslabičné předložky obvykle tvoří jednotku s následujícími slovy. Proto se důraz přesouvá na prepozice: '*Praha* → '*do Prahy*. Toto pravidlo neplatí vždy ve slovech, která mají čtyři nebo více slabik: např. je možné jak '*na kolo, nádě*, tak *na 'kolo, nádě*. Ještě je možnost, že důraz je na prepozice a také na první slabice, takže '*na 'kolonádě*.
2. Některá jednoslabičná slova (např. *mi, ti, to, se, si, jsem, jsi* atd.) jsou klitika — nejsou zdůrazněná a tvoří rytmickou jednotku s předcházejícími slovy. Příklad: '*Napsal jsem ti 'dopis*.

Dlouhá slova mohou mít sekundární přízvuk, který se většinou klade na každou lichou slabiku, např. 'nej.krás.,něj.ší.³⁰ V některých případech však může být umístěna na čtvrté slabice, např. 'nej.ze.le.,něj.ší.³¹

Intonace v češtině

Čeština není tónový jazyk. Tóny či melodie nejsou lexikálními distinktivními znaky. Intonace je však charakteristickým rysem na úrovni vět. Tón může odlišit otázky od jednoduchých sdělení, protože nemusí být nutně naznačen pořadím slov:

On to udělal.

On to udělal?

On to udělal?!

Všechny tyto věty mají stejnou lexikální i gramatickou strukturu. Rozdíly jsou pouze v jejich intonaci.³²

Z hlediska intonace se v češtině rozlišují tři druhy kadence:

1. Signalizují hranice výpovědi

(1) Klesavá intonace (konkluzivní kadence) se uplatňuje v intonačním schématu citově neutrálních oznamovacích vět (*Jsem z Číny.*). Celkový klesající tón probíhá od centra výpovědi do jejího konce. Tento typ kadence se dále používá k výtce, doplnění a u tázacích vět, někdy má expresivní funkci (věty s výslovnou a zakázanou funkcí).

(2) Stoupavá intonace (antikadence) se vyznačuje vzestupem zvuku po intonačním centru. Tato intonace se používá pro zjišťovací otázky (*Jdeš na oběd?*).

2. Signalizují hranice nekoncových výpovědních úseků

(3) Polokadence (nekoncová kadence) se používá pro nekoncové části výroků (včetně nekoncových vět) při dělení delších výpovědí (*Šla do obchodu, protože...*). Vyznačuje se poklesem hlasu v centru výpovědi nebo před ním. Následující slabiky jsou o něco vyšší, ale rovnoměrně se nesou až do konce intonace.³³

1. Kromě klesavé kadence oznamovacích vět je na konci věty zpravidla klesavá i kadence u doplňovací tázacích vět. Např. *Co je to? Čí je to pero? Jaká je ta mapa? Jak se máte? Odkud jste? Kolik je hodin?*

---

³⁰ (Zde horní tečky (´) označují přízvuky a spodní tečky (,) označují podpřízvuky. Obyčejné tečky označují rozdělení slabik.)

³¹ Palková, Z. Fonetická a fonologie češtiny. Praha: Vydavatelství Karolinum, 1994, s. 280.

³² Cruttenden, A. Intonation. London: Cambridge University, 1997, s. 68-127.

³³ Krčmová, M. Fonetika a fonologie. 2. doplnění. Brno: Masarykova univerzita Eplortál. 2008, s. 101-104.

2. Zjišťovací otázky mají na konci věty stoupavou kadenci. Např. *Je to sešit? Je ten sešit tvůj? Máte vyučování?* ³⁴

Čínský přízvuk a intonace

Čínský přízvuk lze rozdělit do tří úrovní: normální přízvuk, silný přízvuk a slabý přízvuk. První, co je nutno zmínit, když se mluví o přízvuku v čínštině, je přirozený tón. Např. stejné slovo „大意“ může mít různé významy. Pokud je druhá slabika vyslovena přirozeným tónem, znamená „neopatrný“. Pokud se druhá slabika nevysloví přirozeným tónem, pak se jedná o slovo znamenající „primární význam“. Znělost lze chápat jako rozdíl mezi tzv. těžkou a lehkou slabikou. Obecně platí, že lehké slabiky v mandarínštině mají kratší trvání a slabší intenzitu než slabiky těžké, samohlásky jsou slabší a nemohou nést tón. Je obtížné určit „váhu“ jiných slabik ve srovnání s lehkými. V teorii se běžně uvádí, že čínština nemá žádný slovní důraz kromě rytmičnosti. Přízvučné tvary čínských dvouslabičných slov lze rozdělit do čtyř následujících kategorií:

1. 重轻(Těžké a lehké): 裙子 [qúnzi] (sukně), 木头 [mùtou] (dřevo), 东西 [dōngxi] (věci)...
2. 重中(Těžké a střední): 妻子 [qīzi] (ženy), 动物 [dòngwù] (zvíře), 科学 [kēxué] (věda)...
3. 不分(Nerozdělené): 鞭炮 [biānpào] (petardy), 书信 [shūxìn] (dopisy), 先进 [xiānjìn] (pokročilé)...
4. 中重(Střední a těžké): 车库 [chēkù] (garáž), 支票 [zhīpiào] (šek), 灯泡 [dēngpào] (žárovka)...

První z těchto skupin představuje známý jev lehkých přízvuků, zatímco druhá až čtvrtá skupina demonstruje rozdíl v důrazu mezi dvěma zdůrazněnými slabikami. O prvních dvou skupinách a třetí a čtvrté skupině se však vedou diskuse. Hranice mezi nimi nejsou vždy jasné. Není však pochyb o tom, že čínská dvouslabičná slova lze obecně rozdělit na slova s levým a pravým přízvukem. Mezi názvy míst s levým přízvukem patří např. 河北 [héběi] (název města v Číně), 埃及 [āijí] (Egypt) atd. Mezi názvy míst s pravým přízvukem patří: 北京 [běijīng] (Peking), 伦敦 [lúndūn] (Londýn) atd. Reálná řeč také ukazuje, že některé skupiny diftongů se stejnou výslovností se liší pouze typem důrazu. Např. 阅历 [yuèlì] (zkušenost) × 月历 [yuèlì] (měsíční kalendář), 进程 [jìnchéng] (proces) × 进城 [jìnchéng] (vstup do města). V prvním případě se jedná o levý přízvuk, ve druhém o pravý přízvuk.

Přízvuk ve slově a ve frázích jsou odlišné pojmy. V čínštině není hranice mezi slovy, dokonce ani delšími úseky – frázemi jasná. Přízvuk ve slovech je obecně nepředvídatelný (pohyblivý, tj. není to vždy na stejnou slabiku jako v češtině) a je třeba si ho zapamatovat. Např. slovo „河北 [héběi]

³⁴ Li, Mei. Čeština pro začátečníky 1.díl. Peking Čína: Výuka cizích jazyků a výzkum nakladatelství, 1999, s. 5.

(název města v Číně)“ má přízvuk vlevo, zatímco „北京 [běijīng] (Peking)“ má přízvuk vpravo. Neexistuje zde žádné jednotné pravidlo. Ale přízvuky ve větách jsou většinou předvídatelné. Distribuce důrazu ve frázích se řídí „pravidlem pomocného důrazu“, tj. mezi centrálním slovem syntaxe a pomocným slovem je pomocné slovo zdůrazněno. Např. ve slově „充电 (nabíjení)“ se pomocné slovo „电 (elektrina)“ vyslovuje s přízvukem.³⁵ Tímto způsobem se správný přízvučný tvar slova „充电“ stává předvídatelným.

Vzhledem k tomu, že čínština je tónový jazyk, přízvuk a intonace nejsou tak výrazné jako v angličtině a češtině.

Na základě srovnání českého a čínského přízvuku a intonace se domnívám, že v českém přízvuku a intonaci existuje obecný vzorec. Pro Číňany to může být relativně jednoduché, ale existují některé odlišnosti, které mohou být obtížné (např. kombinace několika slov s jednou přízvučnou slabikou). Čínský přízvuk a intonace budou pro cizince nejednoznačné, protože čínština je tónový jazyk. Takže když se učí čínsky, neučí se ani tuto část příliš podrobně, nebo ji dokonce „ignorují“. Češi tak mohou být ovlivněni mateřským jazykem a mají tendenci klást důraz na první slabiku, což může pak změnit význam čínských slov.

Mluvní tempo

Mluvní tempo, tj. rychlost řeči, je jev, který se nejčastěji vyjadřuje v jednotkách slabika za sekundu. Tempo mluvení je relativní. Průměrná rychlost češtiny z hlediska počtu slabik za sekundu je 4,89 slabik za sekundu³⁶. Maximální hodnota je 6,67 slabik za sekundu. V Čínštině je vlivem systému jazyka tempo měřeno v jednotkách grafém za minutu (jak již bylo zmíněno, v čínštině odpovídá jeden grafém jedné slabice). Jako průměrné tempo se uvádí 160 až 170 grafémů za minutu.³⁷ Rychleji mluvící sportovní komentátoři mohou mluvit maximální rychlostí přibližně 360 grafémů za minutu.³⁸ Vzhledem k tomu, že čínština má málo slabik a mnoho homofonních grafémů a slov, je k rozlišení významu potřeba kontext. Mezi mluvním tempem a recepcí jazykové informace tak existuje vzájemné omezení.

---

³⁵ Ze syntaktického hlediska je sloveso ve slovesně-objektové konstrukci centrálním slovesem, zatímco objektem je pomocné sloveso.

³⁶ Palková, Z. Fonetická a fonologie češtiny. Praha: Vydavatelství Karolinum, 1994, s. 317.

³⁷ Pokud vezmeme grafém jako slabiku, pak dostaneme data ve slabice za sekundu, takže kolem 2,8 slabiky za sekundu.

³⁸ Čínské mluvní tempo. [online]. Poslední změna 13.6.2023 [cit. 15.4.2007]. Dostupné z:

https://www.gov.cn/jrzg/2007-04/15/content_583362.htm

Pro srovnání můžeme vidět, že české mluvní tempo je výrazně rychlejší než čínské. Předpokládám tedy, že čínští studenti budou mít problémy s učením češtiny kvůli příliš rychlé řeči (hlavně v běžné komunikaci).

4. Rozdíly mezi češtinou a čínštinou z hlediska gramatiky a syntaxe

Morfologie a syntax jsou dvě odvětví lingvistiky; první z nich zkoumá strukturu slov a způsoby jejich tvoření a zabývá se také třídami slov a základními významy těchto tvarů. Druhé studuje strukturu vět a pravidla syntaxe.³⁹ V této kapitole porovnám podobnosti a rozdíly mezi češtinou a čínštinou z morfologického a syntaktického hlediska a také obtíže při učení.

Slovo gramatika má pro „nelingvisty“ širokou škálu významů. Existuje ale přesnější definice tohoto pojmu. Obecně lze říci, že gramatika jsou pravidla, která člověk aplikuje při používání jazyka. Velká část gramatiky mateřského jazyka se učí podvědomě. Neosvojuje se pozorováním mluvčích jiných jazyků ani jinými specifickými způsoby učení. Většina lidí kompletně ovládá veškeré řečové dovednosti mateřského jazyka již v dětství. Poté učení se jazykům obvykle vyžaduje větší úsilí a také vnější vedení.⁴⁰

Výše jsem analyzovala rozdíly mezi čínštinou a češtinou z hlediska výslovnosti hlásek, přízvuku, intonace a tónu. Dále se zaměřím na obtíže a rozdíly češtiny a čínštiny z gramatického hlediska. Níže porovnám oba jazyky v rámci jevů, na něž se participantů ptám v dotazníkovém šetření: slovosled, tvoření vět, deklinace slov a některé gramatické jevy specifické pro čínštinu i češtinu.

4.1. Slovosled

Slovosled v češtině

Slovosled je pořadí, v jakém jsou syntaktické komponenty uspořádány. Existují tři typy slovosledu: syntaktické, sémantické a pragmatické, které spolu souvisejí. Čeština je flektivní jazyk. Díky deklinaci a konjugaci (koncovkám jmen a sloves) lze obvykle rozlišit slovní druhy a funkce jednotlivých slov ve větě (např. podmět, přísudek, předmět atd.). To umožňuje také velkou variabilitu slovosledu v češtině. Proto říkáme, že slovosled v češtině je tzv. volný. Není však zcela libovolný. Obecně platí, že pořadí slov v češtině závisí na množství informací, které obsahují, tj. na stupni dynamičnosti výpovědi.⁴¹ Např. v oznamovací větě je rostoucí zleva doprava.⁴²

Základní typ slovosledu je SVO, tj. podmět (S je subjekt) – přísudek (V je verbum) – předmět (O je objekt). Existují však čtyři gramatické složky, které mají přísná pravidla a musí zaujímat druhou pozici ve větě. Tyto gramatické složky jsou:

1. Pomocné sloveso, např. *bych*.

---

³⁹ Havránek, B., Jedlička A. Česká mluvnice. 6. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988, s. 6.

⁴⁰ O'Grady, W., Dobrovolsky, M., Katamba, F. Contemporary Linguistics: An Introduction. Longman: Harlow Essex, 1996, s. 464–539.

⁴¹ Rusínová Z., Karlík P., Nekula M. Příruční mluvnice češtiny. Praha: NLN: Nakladatelství Lidové noviny, 1997, s. 645, 647.

⁴² Zjednodušeně řečeno to znamená, že důležitější a aktuálnější informace jsou uvedeny na konci.

2. Zvratné (reflexivní) zájmeno *se* nebo *si*.
3. Krátké tvary osobních zájmen v dativu, např. *mi, ti, nám*.
4. Krátké tvary osobních zájmen v akuzativu, např. *ho, to, ji*.

Obvykle se jedná o dvě nebo tři složky najednou, ale složitější věty mohou obsahovat všechny složky najednou. Např.: Já **jsem (1.) se (2.) mu (3.) to (4.)** snažil vysvětlit.

Druhá pozice nemusí vždy znamenat skutečnou druhou pozici. Přesněji řečeno by to měla být „druhá část věty“. První část obvykle obsahuje informace o tom, *kdo?* nebo *kdy?* Může se skládat z více slov. Např.

[Moje máma] (1.) [se mu] (2.) smála.

[Marek a jeho rodiče] (1.) [si to] (2.) nemohli zapamatovat.

[Včera ráno po té velké snídani] (1.) [jsem si to] (2.) nabalila.

Věty s vedlejšími větami se obvykle řídí stejným pravidlem. Spojka obsadí pozici 1. Např.
Nešel jsem domů, [protože] (1.) [jsem tě] (2.) tam nechtěl potkat.
Prodala jsem svoje auto, [jelikož] (1.) [se mi] (2.) už nelíbilo.

Dvě nejčastější spojky (*a, ale*) však první pozici neobsazují. Např.
Na dovolené jsme hodně fotili [a] (0.) [opalovali] (1.) [jsme se] (2.) na pláži.
Neumím tu hru, [ale] (0.) [tvoje sestra] (1.) [se mi ji] (2.) může pokusit vysvětlit.

Slovosled v čínštině

Pořadí subjekt - verbum - objekt je v čínštině nejzákladnějším uspořádáním, tj. subjekt je na prvním místě, predikát je uprostřed a objekt následuje za ním. Toto pořadí odráží vztah subjektu a predikátu v čínštině. To znamená, že subjekt je vykonavatelem činnosti nebo držitelem stavu. A predikát popisuje činnost nebo stav subjektu. Objekt je pak nositelem nebo ovlivňovatelem děje. Pořadí tázacích vět se v čínštině obvykle liší. (V tomto ohledu jsou čínština a čeština stejné.) Obvyklým způsobem je předsunutí verba nebo substantiva dopředu a obrácení pořadí s subjektem tak, aby vznikla tázací věta. Na začátku vět se objevují také některá tázací slova, např. *jak* a *proč*. V čínštině existují také některé neobvyklé slovosledné struktury, které se používají pro zdůraznění nebo vyjádření určitého tónu hlasu. Výběr slovosledu v čínštině je ovlivněn řadou faktorů, včetně kontextu,

důrazu, rétorických potřeb, idiomatického použití atd. V reálné řeči je třeba volit pořadí slov s ohledem na kontextové informace, aby byla zajištěna správnost a plynulost věty.⁴³

Slovosled v čínštině se řídí také charakteristikami národního myšlení a poznávání, a odráží tak určité základní principy. Následují čtyři základní principy moderního čínského slovosledu:

1. Princip časoprostorové podobnosti.

Uspořádání strukturních částí jazyka se někdy stává zrcadlovým obrazem časového nebo prostorového uspořádání reality, tj. uspořádání složek diskurzu odráží určité časoprostorové principy. Dva logické komponenty, které jsou si pojmově podobné v prostoru a čase, spolu často sousedí i v sémantických vztazích jazykových výrazů. Např. 男孩跳过了一堵墙。(Chlapec skočí přes zeď.) (Nejprve pohyb „跳 (skočí)“ a pak „过 (přes)“); 老人病死了。(Starec onemocněl a zemřel.) (Nejprve „nemocný“ a pak „mrtvý“.)

2. Princip kulturního statutu.

Např. pořadí příbuzenských titulů v čínštině se obecně řídí tradičními zásadami „pořadí přednosti“ a „nadřazenosti mužů nad ženami“. Někdy však existují výjimky.

3. Princip přenosu informací.

Jazykové symboly fungují jako nejdůležitější nástroj přenosu informací a musí být uspořádány tak, aby usnadňovaly plynulý a pohodlný přenos informací. Protože lidské kognitivní strategie zpracování informací jsou založeny na principu nejprve snadné a pak obtížné, odráží pořadí jazykových struktur princip „nejprve snadné a pak obtížné“ zpracování informací.

3. Princip pragmatické funkce.

Uspořádání jazykových symbolů musí odpovídat principu pragmatické funkce. Vzhledem k tomu, že uspořádání informací ve větách má tendenci sledovat vzorec od starého k novému, je obvyklé pořadí „subjekt-predikát-objekt“. Někdy se však mohou vyskytnout netradiční věty, aby byly dodrženy zásady jasnosti a stručnosti. Všechny nekonvenční věty funkčně obsahují požadavek na posílení ústředního sdělení. Ohnisko věty je sémantické těžiště věty a obvykle se nachází na konci věty.

Fenoménem moderní čínštiny je nedostatek morfologické variability, která vede k flexibilitě jazykového řádu. Vzhledem k nedostatku morfologické variability neexistuje jednoduchá shoda mezi syntaktickými jednotkami (slovy, frázemi) a syntaktickými složkami, ale spíše složitý vzájemný vztah. Flexibilita v pořadí slov má jak pozitivní, tak negativní funkci. Pokud jde o negativní funkci, flexibilita pořadí někdy ztěžuje specifikaci povahy syntaktických složek, a tím ztěžuje analýzu a porozumění. Z hlediska pozitivních funkcí přináší flexibilita sekvence rozmanitost pragmatickou,

---

⁴³ Kang, Jian. Výuka čínského slovosledu - podle funkčních a pojmových zásad. Peking Čína: Peking jazyk a kultura University nakladatelství, 2015, s. 14-15, 19-20.

kteřá umořňuje řůzné způsoby vyjádření sémantiky tēhoř diskurzu, římř zvyšuje vyjadřovací schopnost jazyka.⁴⁴

Souhrnně lze říci, ře řeřtina i řínřtina jsou z hlediska slovosledu flexibilní. A v řeřtině existuje pravidlo o druhé pozici. Takře si myslím, ře slovosled je, právě kvůli jeho „volnosti“, pro Čechy i Čínřany obtížnějši se nauřit. A v řaždodenní komunikaci mřže řástečná flexibilita pořádku slov vést k potížím s porozuměním.

4.2. Druhy slov

Druhy slov a pády v řeřtině

V řeřtině se tradičně rozlišuje 10 slovních druhů. Z morfologického hlediska existují dvě kategorie, ohebné a neohebné. První z nich má flexi, tj. mřže se měnit na základě pádu, řísla, rodu a osoby, zatímco druhý typ zůstává neměnný. Ohebná slova se dělí na dvě kategorie, skloňované (substantiva, adjektiva, pronomina, numeralia) a řasované (verba). Slova neohebná jsou adverbia, prepozice, konjunkce, interjekce a partikule.⁴⁵ To však není absolutní. V řeřtině existují i nesklonná substantiva, adjektiva, pronomina a numeralia. Existují adverbia, konjunkce a pomocná slova, která se také mohou měnit podle osoby a řísla (např. *řád, řáda, řádi...*; *abyř, abys, aby...atd.*)⁴⁶

V řeřtině jsou tyto gramatické kategorie: 7 pádů, 2 řísla a 3 rody. Začnu rodem v řeském jazyce. V řeřtině existuje rod řiřozený a rod gramatický. Řiřozený rod zahrnuje mužský, řenský a řřední. Řiřozený rod lze použít pouze u řivých, resp. řivotných substantiv. Řříkladem jsou mužská a řenská jména; muži, řeny; mužská a řenská zvířata atd. Gramatický rod zahrnuje maskulinum (maskulinum se dělí na řivotné a neřivotné), femininum a neutrum. Je vyjadřován koncovkami, a to i ve shodě s adjektivy, pronominy, numeralii a verby.⁴⁷ Každý rod pak zahrnuje vzory, podle kterých se slova skloňují (např. pro řenský rod je to – *řena, řůře, říseň, řost*).⁴⁸

V řeřtině se uplatňuje jednotné a množné říslo.⁴⁹ Substantiva v jednotném a množném řísle jsou řředevším ta, která označují řočitatelné řředměty. Jejich slovní koncovky mohou vyjadřovat rod

---

⁴⁴ Kang, Jian. Výuka řínského slovosledu - podle funkčních a pojmových řásad. Peking Čína: Peking jazyk a kultura University nakladatelství, 2015, s. 14-20.

⁴⁵ Havránek, B., Jedliřka, A. Česká mluvnice. 6. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988, s. 101.

⁴⁶ Rusínová Z., Karlík, P., Nekula M. Příruční mluvnice řeřtiny. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 1997, s. 228.

⁴⁷ Rusínová, Z., Karlík, P., Nekula, M. Příruční mluvnice řeřtiny. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 1997, s. 232, 233.

⁴⁸ Vzory jednotlivých pádů se nebudu vřhledem k řarakteru práce dále zabývat.

⁴⁹ Mají také pluralia/singularia tantum, zbytek duálu.

a gramatický rod. Pokud jsou s nimi použity jiné kategorie slov (např. adjektiva, pronomina, numeralia a verba), mění se koncovky ostatních kategorií slov podle tvaru daného substantiva.⁵⁰

V češtině existuje sedm pádů: nominativ, genitiv, dativ, akuzativ, vokativ, lokál a instrumentál. Pádový tvar je základním prostředkem pro vyjádření funkce ve větě. Z řady pádů se vyděluje vokativ. Tento pád se často používá pro oslovení osob, zvířat nebo adresátů dopisů apod. Forma nominativu se používá především pro podmět. Zároveň vyjadřuje agens děje, patients děje, nositele stavů a jejich změny a jiné významy. Genitiv se používá především jako pád atributu. Poté se používá jako předmět slovesa a přídavného jména k dokončení syntaktické funkce. Genitiv může vyjadřovat přivlastňování u názvů osob a zvířat, autorství, agens děje, patients děje, vztah části a celku apod. Dativ funguje jako nepřímý předmět slovesného děje, např. *pomáhat sestře, divit se všemu*. Existuje také spojení se substantivem, např. *dopis otci*. Dativ vyjadřuje nositele příznaků vyjádřeného predikativem. Akuzativ je závazný syntaktický pád, tj. přímý předmět verba. Při použití jako adverbialní určení vyjadřuje místo v dynamickém smyslu, tj. jako odpověď na otázky „kam?“ a „kudy?“. Lokál se používá hlavně jako adverbialní pád. Všechny pády lze použít bez prepozic s výjimkou lokálu, který jako jediný musí být použit vždy s prepozicí. Prepozice, s nimiž je spojen, se částečně kryjí s adverbialním akuzativem, vyjadřují však statickou polohu, tj. jako odpověď na otázky „kde?“. Instrumentál se chová hlavně jako adverbialní pád. Ve funkci adverbialního určení je obvykle předložkový. Je realizován při odpovědi na otázky „kde?“ a „kudy?“. Instrumentál může vyjadřovat také původce děje (např. *Byl kritizován učitelkou.*), u neživotných působitele děje (např. *Jede autobusem*). Jako syntaktický pád funguje instrumentál obvykle u verba s významem pohybu.⁵¹

Druhy slov v čínštině

Kategorie čínských slov jsou rozděleny do dvou hlavních skupin: obsahová slova a funkční slova. Obsahová slova jsou taková, která mohou sama o sobě fungovat jako hlavní složka věty. Nesou lexikální a gramatický význam. Zahrnuje substantiva, adjektiva, adverbia, numeralia, kvantifikátory, pronomina, onomatopoeie. Funkční slova nemohou být použita jako samostatné syntaktické prvky nebo se většinou používají jako pomocné prvky vět. Nesou tedy pouze gramatický význam. Patří sem prepozice, konjunkce, partikule a interjekce. Tyto třídy slov se do značné míry překrývají s češtinou. Hlavní rozdíl mezi čínskou gramatikou a českou gramatikou spočívá v tom, že v čínštině neexistuje pojem „pád“. Substantiva nemění tvar a nerozlišují rod a číslo. Malý počet slov označujících osoby může mít „们“ pro označení množného čísla. Např. 孩子 (dítě) - 孩子们 (děti), 人 (člověk) - 人们

⁵⁰ Rusínová, Z., Karlík, P., Nekula, M. Příruční mluvnice češtiny. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 1997, s. 229, 230.

⁵¹ Rusínová, Z., Karlík, P., Nekula, M. Příruční mluvnice češtiny. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 1997, s. 235-242.

(lidé) atd.⁵² Při studiu čínštiny se však cizinci potýkají s různými problémy. Přestože čínská substantiva, adjektiva, adverbia, numeralia atd. nejsou morfologicky variabilní jako v češtině. Čínština však disponuje velkým množstvím kvantifikátorů a modálních částic apod.

Kromě toho existuje v čínštině řada gramatických jevů, které jsou pro cizince a dokonce i pro Číňany složité. Jednou z nejčastějších záměn je používání „的, 地, 得“. Výslovnost slov „的, 地, 得“ je naprosto stejná jako [de]. V každodenní konverzaci tedy lidé nevěnují pozornost tomu, který čínský znak používají. V důsledku toho má mnoho lidí problémy mj. s jeho nesprávným používáním při psaní. Podle způsobu tvoření slov jsou slova končící na „的“ adjektiva a slova končící na „地“ adverbia. Stojí za zmínku, že u adjektiv lze „的“ na konci vynechat, např. slova „好用的“ (užitečný) a „好用“ (užitečný) znamenají přesně totéž a obě jsou adjektiva. V případě složek věty představují slova „的, 地, 得“ tři velmi odlišná použití. Použití slova „的“ je: adjektivum + 的 + substantivum. Např. 美丽+的+女孩 (krásná holka). Použití slova „地“ je: adverbium + 地 + verbum. Např. 耐心+地+说 (trpělivě mluvit). Použití slova „得“ je: verbum + 得 + adverbium. Např. 跑+得+快 (běžet rychle).⁵³

Kromě výše uvedených gramatických jevů existují ještě dvě další obtíže, a to kvantifikátor a modální částice. V čínštině nelze použít číslo přímo se substantivem; mezi číslo a substantivum se musí přidat kvantifikátor, který je spojuje. Např. „三个苹果 (tři jablka)“, nikoliv „三苹果“; „五只狗 (pět psů)“ nesmí být řečeno „五狗“. Používání kvantifikátorů je v čínštině tak rozšířené, že je nebudu všechny rozebírat. Následují běžné typy frází s kvantifikátory⁵⁴:

1. numeralia - kvantifikátor - substantivum. Např. 四 - 条 - 狗 (čtyři psi); 一 - 杯 - 水 (jedna sklenice vody).

2. demonstrativa - kvantifikátor - substantivum. Např. 那 - 双 - 鞋 (tamty boty); 这 - 张 - 纸 (tento papír).

numeralia - kvantifikátor (toto se říká pouze v případě, že je to zřejmé z kontextu). Např. 你有几只猫? 我有三 - I can't read this, no idea...

3. 只。 (Kolik máte koček? Mám tři.).

4. numeralia - kvantifikátor - adjektivum - substantivum. Např. 一 - 个 - 美丽的 - 女孩 (jedna krásná dívka).

⁵² Cui, Yingxian. Učení moderní čínské gramatiky a úvod do výzkumu. Peking Čína: Qinghua University vydavatelství, 2004, s. 34-61.

⁵³ Zhu, Dexi. Studie adjektiv v moderní čínštině. In: *Jazyková studia*. Wuhan: Huazhong University of Science and Technology, 1956, č. (1). s. 28-40.

⁵⁴ Zhang, Ling. The Cognitive Analysis of Chinese Classifiers. [online]. Dostupné z: <https://www.sinoss.net/uploadfile/2015/0508/20150508030800656.pdf>

5. demonstrativa - numeralia - kvantifikátor - adjektivum - substantivum. Např. 那 - 三 - 只 - 黑 - 猫 (tamty tři černé kočky); 这 - 五 - 头 - 小 - 牛 (těchto pět malých krav).

6. numeralia - kvantifikátor - adjektivum. (Pokud za adjektivem není substantivum, musí za adjektivem následovat „的“.) Např. 三 - 个 - 小的 (tři malé).

Některé kvantifikátory používané pro vyjádření míry jsou podobné těm, které se používají v češtině, např. 一升水 (jeden litr vody), 一杯咖啡 (jeden šálek kávy) atd.⁵⁵

Modální částice je funkční slovo pro tón, které se často používá na konci věty nebo při pauze ve větě k realizaci tónu. Častější modální částice jsou: 的, 了, 么, 呢, 吧, 啊. Ostatní modální částice se používají méně často. V čínštině může modální částice vyjadřovat také rozkazovací způsob, tázací způsob, zvolací věty, čas atd. Tuto část budu analyzovat později s českými verby.

Jak je z výše uvedeného obsahu patrné, čeština je z gramatického hlediska komplikovanější: u slov určujeme gramatické kategorie, jako je číslo, pád a rod (u jmen). Ale to v čínštině vůbec neexistuje. Předpokládám tedy, že česká gramatika je pro Číňany velmi obtížná. Používání kvantifikátorů a skloňování v čínštině je velmi variabilní a vyžaduje dlouhé hodiny každodenního cvičení, na rozdíl od jiných gramatických složek, které mají velmi pevný vzorec. Proto si myslím, že Češi budou hůře chápat používání čínských kvantifikátorů a modálních částic.

4.3. Verba

Verba v češtině a jejich konjugace

Jak již bylo zmíněno v předchozí části, verba patří do kategorie slov ohebných, což naznačuje, že formy verb v češtině lze změnit, a to podle čísla, osoby a času. Tento jev změny slovesných koncovek jménem iniciátora děje se nazývá konjugace. Např. *já dělám, ty děláš, on/ona/ono dělá, my děláme, vy děláte, oni/ony/ona dělají*. Díky odlišným koncovkám (které vyjadřují mluvnické kategorie) se zpravidla v mluvené i psané češtině vynechává pronominum, např. *Dělám večeri*.

---

⁵⁵ Pro používání kvantifikátorů v procesu učení obvykle neexistují žádná jasná nebo pevná pravidla. Např. plochý předmět se označuje jako „张“ (一张纸 (jeden kus papíru), 一张桌子 (jeden stůl)); velké zvíře nebo hospodářské zvíře se označuje jako „头“ (一头大象 (jeden slon), 一头牛 (jeden kráva)); dlouhý, ohebný předmět se může označovat jako „条“ (一条鱼 (jedna ryba), 一条裤子 (jeden pár kalhot), 一条河 (jedna řeka)) atd. Žádný z nich však není absolutní, někdy může podstatnému jménu odpovídat více než jeden kvantifikátor a podobně může být kvantifikátor aplikován na více podstatných jmen.

Jak bylo řečeno výše, změnou koncovek lze vyjádřit jednotné a množné číslo, gramatický čas (přítomný, budoucí a minulý), slovesný způsob (indikativ, imperativ a kondicionál), slovesný rod (aktivní a pasivní) a aspekt (perfektivní a imperfektivní).⁵⁶

V českém jazyce existují tři časy: přítomný, minulý a budoucí.

Přítomný čas:

Verba lze rozdělit do tří skupin podle jejich zakončení v infinitivu. Podle toho je pak jednotně konjugujeme:

zakončení -at, např. *zpívat* → *zpívám, zpíváš, zpívá, zpíváme, zpíváte, zpívají*⁵⁷

zakončení -et/ět/it, např. *myslet* → *myslím, myslíš, myslí, myslíme, myslíte, myslí*

zakončení -ovat, např. *studovat* → *studuju, studuješ, studuje, studujeme, studujete, studují*

Konjugaci nepravidelných verb je nutné si zapamatovat, např. *psát* → *píšu, píšeš, píše, píšeme, píšete, píšou*.

Minulý čas:

Český minulý čas se tvoří přeměnou koncovky „t“ v infinitivu slovesa na „l“. A kromě jednotného a množného čísla třetí osoby se připojuje pomocné sloveso (je vždy na druhé pozici věty). Např. *dělat* → *dělal/a jsem, dělal/a jsi, dělal/a o, dělali/y jsme, dělali/y jste, dělali/y a*. Existují také některé speciální slovesné morfy, jako např. *jít* → *šel/šla jsem, šel/šla jsi, šel/šla/šlo, šli/šly jsme, šli/šly jste, šli/šly/šlo*.⁵⁸

Budoucí čas:

Čeština má dva způsoby, jak vyjádřit budoucnost. Jeden používá pomocné sloveso *být* ve spojení s imperfektivními verby v infinitivu (např. *dělat* → *budu dělat, budeš dělat, bude dělat, budeme dělat, budete dělat, budou dělat*), zatímco druhý používá výhradně perfektivní verba ve tvaru přítomného času/prézenta, který vyjadřuje budoucnost. (Např. *počkat* → *počkám; přečíst* → *přečtu*).⁵⁹

České verbum má také funkci označující modus, tj. vyjadřuje tvrzení, předpoklady, fakta apod. Např. imperativ může vyjadřovat žádosti, pokyny, striktní příkazy apod. (např. *Podějte mi ten papír, prosím; Vyplňte to; Mlčte!*); kondicionál může vyjadřovat podmínky, přání, nejistotu atd. (např.: *Kdybych byl milionář, cestoval bych po celém světě.*);

⁵⁶ Svobodová, D. Czech Word-Formation and Vocabulary. Ostrava: University of Ostrava, 2011, s. 10.

⁵⁷ Pořadí osobních zájmen ve všech příkladech je následující: já, ty, on/ona/ono, my, ty, oni/ony/ona.

⁵⁸ Rešková, I., Pintarová, M. Communicative Czech (elementary czech). Praha: Univerzitní vysoká škola v Praze, 2005, s. 86.

⁵⁹ Rešková, I., Pintarová, M. Communicative Czech (elementary czech). Praha: Univerzitní vysoká škola v Praze, 2005, s. 144, 145.

Dále, jak bylo řečeno výše, se rozlišuje rod aktivní (např. *Čtou knihy.*; *Pes rozkousal hračku.*) a pasivní, to je forma, u které neznáme vykonavatele akce nebo klademe důraz na příjemce akce.⁶⁰ (např.: *Knihy jsou čteny./ Knihy se čtou.*; *Hračka byla rozkousaná psem.*) apod.

Aspekt:

V češtině jsou odlišena tzv. perfektivní a imperfektivní verba. Perfektivní verbum označuje, že děj byl dokončen nebo bude dokončen. Např. *Uklidil jsem pokoj; Uklidím pokoj.* Imperfektivní verbum může vyjadřovat činnost, která se opakuje nebo je nepřetržitá. Např. *Uklízel jsem si pokoj.* (ale je možné, že úklid ještě nebyl dokončen); *Uklízím si pokoj.*; *Budu si uklízet svůj pokoj.* Perfektivní verbum nemůže vyjádřit přítomný čas; může vyjadřovat pouze minulost a budoucnost.⁶¹

Prefix:

Česká předpona má funkci tvořit slova s novým nebo pozměněným významem. Např. *jít* × *najít*; *přestěhovat se* × *odstěhovat se*. Může ale fungovat také k účelu změny aspektu, a to z imperfektivního verba na perfektivní, např. *vařit* × *uvařit*.⁶² Předpony mohou být předložkové (pod-, nad-, na-, u- atd.), nepředložkové (roz-, vy-, pro- atd.) a cizí (anti-, re-, sub- atd.) apod.⁶³

Negace:

Vyjadřuje zcela jasně svůj nesouhlas, případně popření nějakého výroku. Negace se tvoří pomocí předpony „ne-“. V budoucím čase a pasivním rodu se přidává k pomocnému slovesu *být*. Např. *nedělám, nedělal jsem, nebudu dělat, nedělej to! Nedělal bych to.* Záporné zájmeno musí být použito se záporným slovesem. Např. *Nikdy to nikomu neříkej.* V češtině je tedy negace vyjádřena i více slovy v rámci jedné věty (tím se liší např. od angličtiny).⁶⁴

4.4. Sloveso v čínštině a jeho použití

V čínštině neexistuje jasné rozdělení časů, otázkou, zda je čínština jazykem bez časování, se aktivně zabývá celá řada vědců.⁶⁵ V souladu s charakteristikou čínštiny se však časy v čínštině

---

⁶⁰ Rusínová, Z., Karlík, P., Nekula, M. Příruční mluvnice češtiny. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 1997, s. 320-324.

⁶¹ Rusínová, Z., Karlík, P., Nekula, M. Příruční mluvnice češtiny. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 1997, s. 318, 319.

⁶² Horáková, J., Kopečková, M., Nováková, E., Poláchová, P. *Slovník českých vidových dvojic pro cizince*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2021, s. 27-35.

⁶³ Svobodová, D. *Czech Word-Formation and Vocabulary*. Ostrava: University of Ostrava, 2011, s. 27.

⁶⁴ Negace [online]. [cit. 27.6.2023]. Dostupné z:

<https://www.czechency.org/slovník/NEGACE>

⁶⁵ Piao, Mine, Yuan Yulin. Je čínština „jazykem bez času“? In. *Současná Lingvistika*, 2019, 21(3), s. 438-450.

vyjadřují pomocí sémantiky. Pokud chceme vyjádřit čas, kdy k události došlo, můžeme tak učinit pomocí časových adverbíí, dynamické partikule apod. Do věty se přidávají např. slova „昨天 (včera)“, „现在 (nyní)“, „曾经 (jako byl)“ a „将要 (jako bude)“ atd. Zde jsou dva poměrně klasické příklady. „Sloveso + 过“ naznačuje, že děj se odehrál v minulosti a v minulosti také skončil. Např. 我去过布拉格 (*Byl jsem v Praze.*). „Sloveso + 着“ naznačuje, že děj probíhá. Např. 窗户一直开着 (*Okno je pořád otevřeno.*). Může to být minulost nebo současnost. Např. 昨天窗户一直开着 (*Včera zůstalo okno otevřené.*). Podobných slov je mnoho, např. minulý čas lze vyjádřit slovy „了“, „过“ apod.; přítomný čas (nebo průběhový čas) lze vyjádřit slovy „在“, „正“, „正在“ apod.; budoucí čas lze vyjádřit slovy „会“, „要“ apod. Slovo „了“ rozeberu níže samostatně. Těmto slovům se také říká „dynamická pomocná slova“. Postupem času se tato slova stávají stále silnějšími ve vyjadřování časů. Právě kvůli existenci těchto slov někteří odborníci se domnívají, že čínština je tzv. polo-časovaný jazyk.⁶⁶

Vzhledem k tomu, že použití „了“ je velmi bohaté, existují tři hlavní způsoby „了“. Předpokládám, že gramatické problémy související s „了“ v čínštině přinesou studentům potíže také. Zde si použití „了“ podrobně představíme.

1. Výskyt nebo dokončení akce nebo události. Obvykle se používá přímo za slovesem. V tázacích a oznamovacích větách se někdy objevuje za slovesem a předmětem slovesa. Např. 我今天喝了三杯水 (*Dnes jsem vypil tři sklenice vody.*) (Činnost, která se stala nebo byla dokončena v minulosti.) Děj, událost nebo situace se obvykle vztahují k minulosti, ale někdy se mohou týkat i budoucnosti. Např. 明天我吃了晚饭去看电影 (*Zítřejší večer jdu po večeři na film.*) Výskyt nebo dokončení děje v první části věty. Dále je zde budoucí čas. Slovo „了“ tedy není značkou „minulého času“ a nemělo by být považováno za ekvivalent minulého času.⁶⁷

2. Označuje změnu nebo vznik nové situace. Obvykle se používá na konci věty. Např. 下雨了 (*Prší.*); 你看, 公共汽车来了 (*Podívej, autobus přijíždí.*). V tomto významu lze „了“ použít i na konci záporné věty. Např. 我没有钱了, 不买了⁶⁸ (*Nemám víc peněz, nekoupím to.*).⁶⁹

⁶⁶ Piao, Mine, Yuan Yulin. Je čínština „jazykem bez času“? In. *Současná Lingvistika*, 2019, 21(3), s. 438-450.

⁶⁷ Liu, Yuehua, Yao Daozhong. *Integrated Chinese: Level 1*. USA: Virginská univerzita, 2009, s. 141, 142.

⁶⁸ Chce-li negovat 有 (mít), použijte 没, nikoli 不。

⁶⁹ Jiang, Liping. *HSK standardní kurz 1. díl*. Peking Čína: Peking jazyk a kultura University nakladatelství, 2014, s. 106.

3. Verbum + 了 + numeralia + měrové slovo + substantiva + 了. Tato struktura obvykle znamená, že děj již nějakou dobu pokračuje a bude pravděpodobně trvat i v budoucnosti. Např. 他学习了三个小时了 (*Už tři hodiny se učí.*); 他病了三天了 (*Je nemocný už tři dny.*); 他病了三天 (*Tři dny byl nemocný.*) (Čtvrtý den se z nemoci uzdravil.). Po novém větném vzorci s dodatečnou koncovou větou „了“ však může následovat další věta, která naznačuje, že děj pravděpodobně ustane. Např. 这部电影我已经看了两遍了, 不想再看了 (*Tento film jsem viděla už dvakrát a nechci se na něj dívat znovu.*) Tuto strukturu lze použít jak ve vztahu k času, tak k množství. Např. 衬衫我已经买了三件了, 再买两件就够了。 (*Už jsem si koupil tři trička, další dvě mi budou stačit.*)⁷⁰

Čínská gramatická slova „把“ a „被“ odpovídají aktivním a pasivním větám českého jazyka.

Slovo „把“:

1. A 把 B⁷¹ + verbum + ...⁷² Slovo „把“ se často používá v kontextu žádosti nebo příkazu někomu. Např. 请你把衣服洗了。 (*Vyperte si prosím prádlo.*); 我把朋友的生日忘了。 (*Zapomněla jsem na kamarádčiny narozeniny.*) Pokud je v textu záporné adverbium nebo modální sloveso apod., mělo by předcházet „把“. Např. 你没把书给我。 (*Tu knihu jsi mi nedal.*); 你别把作业忘了。 (*Nezapomeňte na domácí úkoly.*); 我不能把电脑给你。 (*Počítač vám dát nemohu.*)
2. A 把 B + verbum + 在/到/给 + místo. Označuje činnost odpovídající určité osobě nebo věci a způsobuje změnu její polohy. Např. 我把作业放在桌子上了。 (*Položil jsem na stůl své domácí úkoly.*) Pro vyjádření přenosu určité věci ve vztahu k ní pomocí děje můžete použít „A 把 B + slovesa + 给 + osoba“. Např. 我把鲜花送给老师了。 (*Květiny jsem dala své učitelce.*)
3. A 把 B + verbum + doplněk výsledku/směru. Vyjadřuje určitý výsledek nebo změnu postavení určité osoby nebo věci. Např. 我把衣服洗干净了。 (*Mám prádlo čisté.*); 你把水果拿过来。 (*Ovoce přinesete sem.*)⁷³

⁷⁰ Liu, Yuehua, Yao Daozhong. Integrated Chinese: Level 2. USA: Virginská univerzita, 2007, s. 202, 203.

⁷¹ A znamená iniciátora akce, B znamená nositele akce.

⁷² A je původce děje; B je předmět, k němuž se sloveso vztahuje, a musí být konkrétní nebo známý.

⁷³ Jiang, Liping. HSK standardní kurz 3. díl. Peking Čína: Peking jazyk a kultura University nakladatelství, 2014, s. 93, 101-102, 119.

Slovo „被“:

V čínštině lze pasivní význam vyjádřit ve větách s „被“ ve strukturním tvaru „subjekt + 被/叫/让 + objekt + verbum + další složky“. Kde subjekt je zpravidla příjemcem akce a objekt je zpravidla odesílatelem akce. Předmět za slovem „被“ lze vynechat. „叫“, „让“ musí být doplněno předmětem. Např. 蛋糕被猫吃完了。 (*Dort byl snězen kočkou.*). Záporná příslovce a modální slovesa by měla stát před „被“. Např. 问题还没有被解决呢。 (*Problém zatím nebyl vyřešen.*)⁷⁴

Negace v čínštině

Negace se v čínštině dosahuje přidáním záporných slov, přičemž tři nejzákladnější záporny jsou „不“, „没“ a „别“.

1. „不“ je opisná negace, která se vztahuje k přímé negaci popisného cíle, a používá se přímo před negací cíle, např. *Dnes není horko.*
2. Negace „没“ je negací „着“, „了“, „过“⁷⁵, např. *Nebyl jsem v Praze.* Existuje také negace existence, např. „没有 (*není*)“.
3. „别“ se používá pouze v rozkazovacích větách, např.: *Nehýbej se!*

Pravidlo vícenásobné negace v češtině v čínštině neplatí. V čínštině platí, že pokud jsou ve větě dva záporné slovo, je věta afirmativní. Analogicky, pokud jsou záporny tři, je věta opět záporná. Lze říci, že čínské slovo „vícenásobná negace“ odkazuje na změnu významu.

Srovnání ukazuje, že verba v češtině mohou vyjadřovat osobu, čas, modus atd. V čínštině však k morfologické změně vůbec nedochází. Všechny případy jsou vyjádřeny sémantikou, resp. přidáváním dalších slov a tónem hlasu. Proto předpokládám, že vzhledem k tomu, že se gramatika verb v obou jazycích velmi liší a je také poměrně komplikovaná, může být pro Čechy i Číňany obtížné se ji naučit.

---

⁷⁴ Jiang, Liping. HSK standardní kurz 3. díl. Peking Čína: Peking jazyk a kultura University nakladatelství, 2014, s. 171.

⁷⁵ Tyto tři znaky jsou dynamická pomocná slova a nemohou sama o sobě vyjadřovat samostatné významy, proto zde nejsou přeložena.

5. Analýza

5.1. Cíle práce

Tato bakalářská práce se zaměřuje na popis zvukové a morfologické roviny čínštiny a češtiny a prezentaci zásadních rozdílů mezi těmito jazyky. Hlavním cílem je pak na základě dotazníkového šetření zjistit obtíže Čechů při učení se čínštině a Číňanů při učení se češtině a diskutovat možné příčiny tohoto stavu.

5.2. Metodika výzkumu

V teoretické části práce popisuji a porovnávám fonologické, morfologické a syntaktické vlastnosti češtiny a čínštiny. Na základě toho mohu pochopit rozdíly mezi češtinou a čínštinou a možné obtíže pro studenty obou jazyků a vyslovit své předpoklady. Poté mohu analyzovat výsledky dotazníků, abych ověřila, zda se mé predikce potvrdí nebo ne (otázky v dotazníku viz Příloha 6 a 7.).

Pro získání údajů potřebných pro praktickou část jsem vytvořila dva elektronické dotazníky. Jedním z nich je obtížnost učení se češtiny pro čínské studenty (v dotazníku je použit čínský jazyk) a druhým obtížnost učení se čínštiny pro Čechy (v dotazníku je použit český jazyk). Dotazník pro Číňany obsahuje osm povinných otázek s výběrem odpovědí, jednu povinnou otevřenou otázku a pět nepovinných otevřených otázek pro doplňující a vysvětlující účely. Otázky se týkají výslovnosti češtiny, rozlišování hlásek, přízvuku a intonace, pořádku slov, gramatiky a dalších překážek v procesu učení.

Dotazník pro Čechy se skládá z deseti povinných otázek s výběrem odpovědí a devíti nepovinných otevřených otázek, které zahrnují psaní čínských znaků, výslovnost čínštiny, diferenciaci výslovnosti některých slov, gramatiku a překážky v procesu učení. V obou dotaznících také zjišťuju, které jazykové kompetence jsou pro studenty obtížné, konkrétně čtení s porozuměním, poslech, mluvení a výslovnost.

Dotazníky byly šířeny především prostřednictvím sociálních sítí, hlavními distributory byli studenti a učitelé a sběr informací proběhl v červnu 2023. Dotazníky celkově vyplnilo 56 respondentů. Z obdržených odpovědí bylo 23 od Čechů (17 žen a 6 mužů) a 33 od Číňanů (18 žen a 15 mužů). Jejich jazyková úroveň je A1 až B2. Respondenti byli z celé České republiky a Číny. Jedná se především o studenty čínštiny jako cizího jazyka a češtiny jako cizího jazyka, z nichž někteří v současné době studují na vysoké škole a někteří již studium ukončili.

Pro podrobnější prezentaci odpovědí v dotazníku použiji v případě potřeby grafické tabulky. U nepovinných otevřených otázek uvedu vlastní obecný popis.

5.3. Předpoklady k analýze

Jak jsem uvedla výše, k analýze jsem přistoupila s několika předpoklady. Hlavní, obecný, předpoklad je, že některé jevy z oblasti výslovnosti i gramatiky budou více obtížné než jiné. Níže představuji konkrétní předpoklady na základě teorie a také dotazníkového šetření.

P1. Česká výslovnost by měla být pro čínské mluvčí průměrně obtížná, náročnější na výslovnost mohou být konsonanty „R“, „Ř“, „Ď“, „Ň“, „Z, C, S“, „Ž, Č, Š“

P2. Znělostní dvojice H × CH, P × B, T × D, Ť × Ď, Z × C, Ž × Č, K × G, F × V mohou být pro Číňany obtížněji rozlišitelné.

P3. Přízvuk a intonace českých slov by neměly být pro čínské mluvčí příliš obtížné.

P4. Česká gramatika pravděpodobně bude pro čínské mluvčí obtížná. Slovosled by měl být středně obtížný, pád naopak velmi obtížný, konjugace slovesa bude možná středně obtížná, perfektivum × imperfektivum a předpony budou pravděpodobně velmi obtížné.

P5. Z hlediska jazykových kompetencí bude pravděpodobně pro Číňany nejobtížnější mluvení.

P6. Pro Čechy bude obtížné psát čínské znaky.

P7. Výslovnost čínštiny je pro Čechy průměrně obtížná, ale „j, q, x“, „r“, „er“, „ü“, „ng“, „zi, ci, si“ a „zhi, chi, shi“ může být na realizaci náročnější.

P8. Pro Čechy může být obtížné rozlišit dvojice „x × ch“, „zhe × zhi“, „she × shi“, „zhan × zhang“, „shan × shang“. „t × d“, „p × b“, „k × g“.

P9. Polyfon a homofon pravděpodobně budou pro Čechy velmi obtížné.

P10. Čínská gramatika asi bude pro Čechy obtížná, přičemž kvantifikátory by měly být jednodušší, podobně slovosled a tvorba věty. Naopak věty „把“ a s „被“ obtížné budou, stejně jako použití „了“.

P11. Z hlediska jazykových kompetencí bude pro Čechy pravděpodobně nejobtížnější poslech, ostatní kompetence budou spíše středně obtížné.

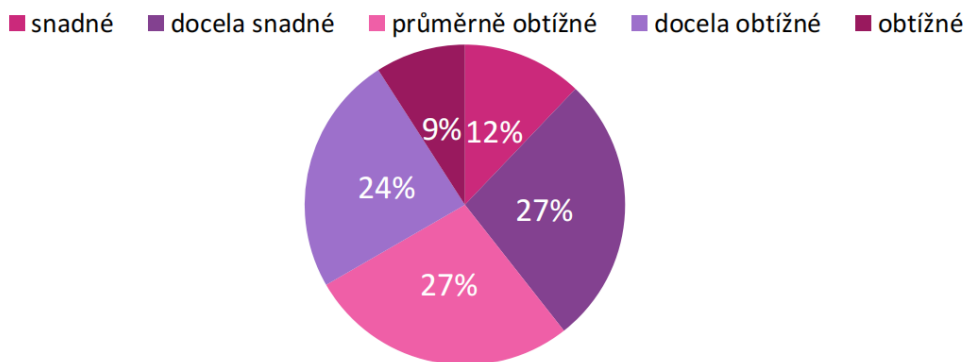
5.4. Prezentace a interpretace získaných údajů

Níže prezentuji grafy na základě odpovědí respondentů v dotazníku a připojuji komentář k výsledkům. Kompletní dotazník je v Příloze č. 6-8.

5.4.1. Analýza dotazníku poskytnutého Číňanům

Otázka č. 1. Jak moc je podle vás pro vás výslovnost češtiny náročná?

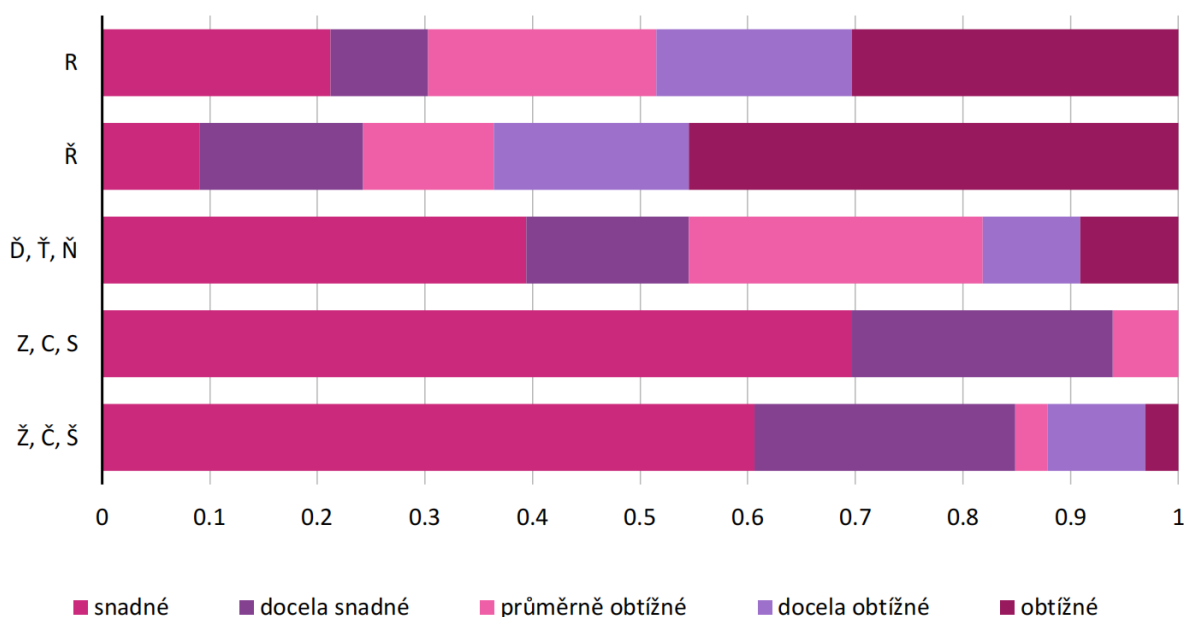
Graf č. 1. *Stupeň obtížnosti ve výslovnosti češtiny, jak jej vnímají respondenti*

Jednalo se o povinnou a uzavřenou otázku, kde respondenti museli vybrat jednu z nabízených možností. Nejvíce lidí považovalo českou výslovnost za průměrně obtížnou a docela snadnou, celkem přes 50 %. Následovali ti, kteří ji považovali za docela obtížné. Nejméně lidí považovalo českou výslovnost za obtížnou a snadnou, a to pouze 9 % a 12 %.

Otázka č. 2. Které z následujících českých písmen je pro vás obtížné vyslovit?

Graf. č. 2. Úroveň obtížnosti, kterou respondenti vnímají při vyslovování následujících konsonantů

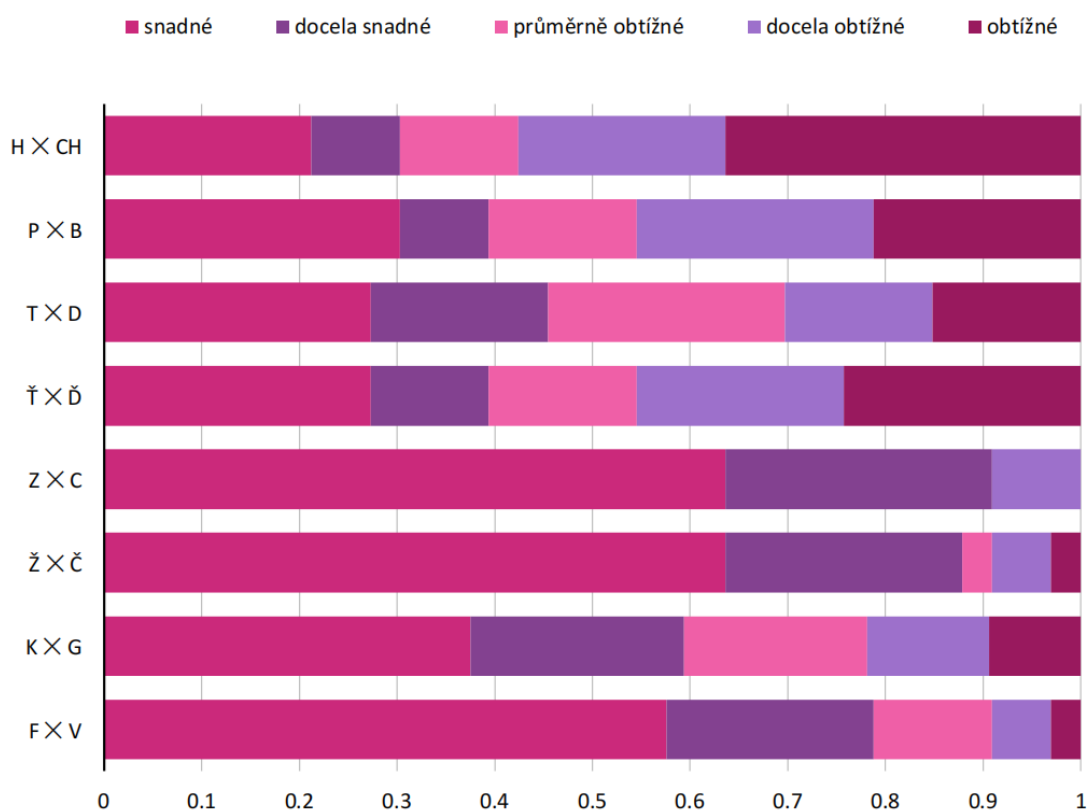
Jednalo se o povinnou a uzavřenou otázku, kde respondenti museli vybrat jednu z nabízených možností. Všeobecná shoda panovala v tom, že „Z, C, S“, „Ž, Č, Š“ a „Ď, ť, ň“ jsou snadné a nikdo si nemyslel, že „Z, C, S“ je obtížná. Za nejobtížnější bylo považováno „Ř“, následované „R“. Z pěti kategorií výslovnosti je za docela snadné, průměrně obtížné a obtížné považovalo velmi malé procento respondentů. Výsledky tohoto průzkumu byly přesně takové, jaké jsem jako studentka českého jazyka očekávala. Největší potíže mi také dělalo „Ř“, zatímco „Z, C, S“ mi nedělalo žádné problémy.

Otázka č. 3. (doplňující otázka k otázce 2) Co používáte místo hlásek, které neumíte/nechcete vyslovit? Proč si myslíte, že je obtížné je vyslovit?

Tato otázka byla povinná a otevřená a odpověď na ni by se dala shrnout takto: *Nahradím „R“ českým „L“, „dl“ nebo „el“ v čínštině. Místo „Ř“ používám „Š“, „dž“ nebo „r“, „Ť“ a „Ď“ jsou zaměněny.* Důvody jsou následující: Neumí kmitat jazykem, v čínštině podobná výslovnost neexistuje, zejména proto, že „Ř“ je v češtině jedinečné.

Otázka č. 4. Která z následujících českých písmen považujete za obtížně rozlišitelná?

Graf. č. 3. Respondenty vnímané obtíže při rozlišování následujících znělostních párů

Jednalo se o povinnou a uzavřenou otázku a respondenti musí vybrat jednu z nabízených možností. Jak je vidět, „H x CH“, „P x B“, „T x D“, „Ť x Ď“ byly obecně považovány za obtížné, ale podobný počet lidí je považoval i za snadné. Naproti tomu „Z x C“, „Ž x Č“, „K x G“, „F x V“ byly všechny považovány za snadné, přičemž více než 50 % osob je považovalo za snadné a docela snadné, zejména „Z x C“, kde je nikdo nepovažoval za docela obtížné nebo obtížné.

Otázka č. 5. (jako doplňující otázka k otázce 4) Proč si myslíte, že jsou obtížné?

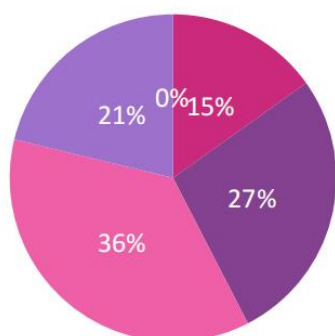
Jednalo se o nezávaznou a otevřenou otázku a odpovědi lze shrnout následovně: lidé obecně uváděli, že v češtině je obtížné rozlišit neznělé a znělé hlásky, a domnívali se, že tyto hlásky budou v češtině znít spíše podobně a nebudou tak zřetelná jako v čínštině a angličtině. Pokud se tato písmena

vyskytují ve slovech/větech. V kombinaci s tím, že Češi obvykle mluví velmi rychle, je obtížné je rozlišit. Nicméně při hláskování těchto písmen, např. při vyslovování jednotlivých konsonantů ve slově, je téměř vždy možné je rozlišit. „H“ a „CH“ je obtížné rozlišit při poslechu a také zvládnout výslovnost obou.

Otázka č. 6. Jak obtížná je pro vás v češtině intonace a přízvuk slov?

Graf. č. 4. Úroveň obtížnosti se slovním přízvukem a intonací v češtině, jak ji vnímají respondenti

■ snadné ■ docela snadné ■ průměrně obtížné ■ docela obtížné ■ obtížné

Jednalo se o povinnou a uzavřenou otázku, kde respondenti museli vybrat jednu z nabízených možností. Je vidět, že podíl těch, kteří považují česká slova za snadná a docela snadná z přízvuku slov a intonace, je vyšší než těch, kteří je považují za středně a docela obtížná, a to téměř o 50 %. Nejvíce lidí je považuje za průměrně obtížná, a to 36 %. Nikdo je nepovažoval za obtížné. Tento výsledek se zhruba shoduje s mým odhadem, protože česká slova mají většinou přízvuk na prvním místě, což je ve srovnání se známou angličtinou (tj. flexibilný a proměnlivý přízvuk) snadněji zapamatovatelné. Co se týče intonace, většina studentů neznají nebo plně chápat pravidla české intonace, což je vede k tomu, že si zvolili nižší stupeň.

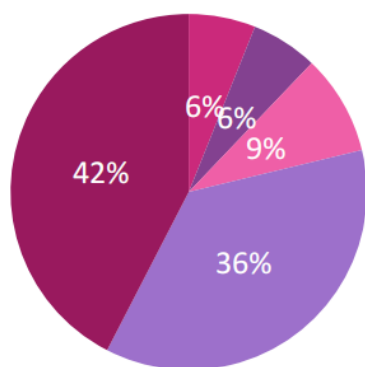
Otázka č. 7. (doplňující otázka k otázce 6) Proč si myslíte, že jsou obtížné?

Jednalo se o nepovinnou a otevřenou otázku a odpovědi lze shrnout takto: Někteří lidé považovali za snadné zvládnout slovní přízvuk v češtině, ale obtížné je pro ně zvládnout intonaci. Jiní považovali intonaci za snadno zvládnutelnou, ale přízvuk za obtížný. Odpověď na tuto otázku záleží spíše na jednotlivci.

Otázka č. 8. Jak obtížná je pro vás česká gramatika?

Graf. č. 5. Úroveň obtížnosti české gramatiky z pohledu respondentů

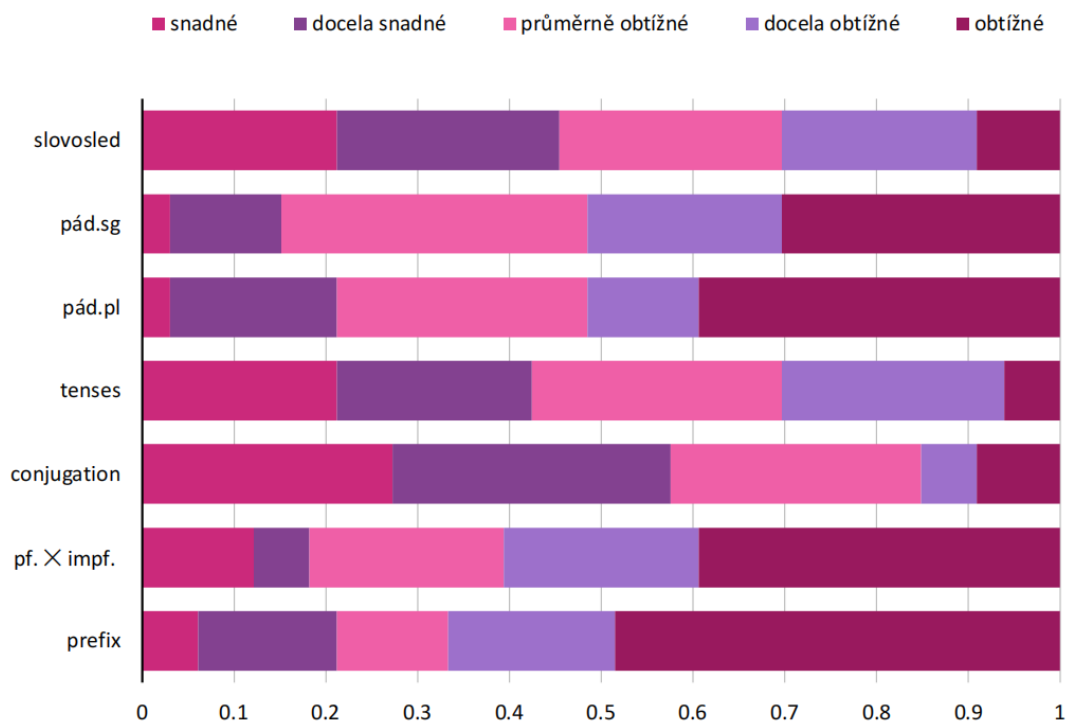
■ snadné ■ docela snadné ■ průměrně obtížné ■ docela obtížné ■ obtížné

Jednalo se o povinnou a uzavřenou otázku, kde respondenti museli vybrat jednu z nabízených možností. V porovnání s první otázkou (průzkum české výslovnosti) je zřejmé, že mnohem více účastníků dotazníku považovalo českou gramatiku za obtížnou než těch, kteří považovali za obtížnou českou výslovnost. Součet celkového počtu osob, které v této otázce považovaly českou gramatiku za obtížnou a docela obtížnou, činil 78 % z celkového počtu. Tento výsledek je rovněž v souladu s mými předpoklady.

Otázka č. 9. Které z následujících rysů české gramatiky vám připadají obtížné?

Graf. č. 6. Úroveň obtížnosti následujících gramatických jevů z pohledu respondentů

Jedná se o povinnou a uzavřenou otázku a respondenti musí vybrat jednu z nabízených možností. Ve srovnání s časem, konjugací a slovosledem byly relativně obtížnější pády jednotného a

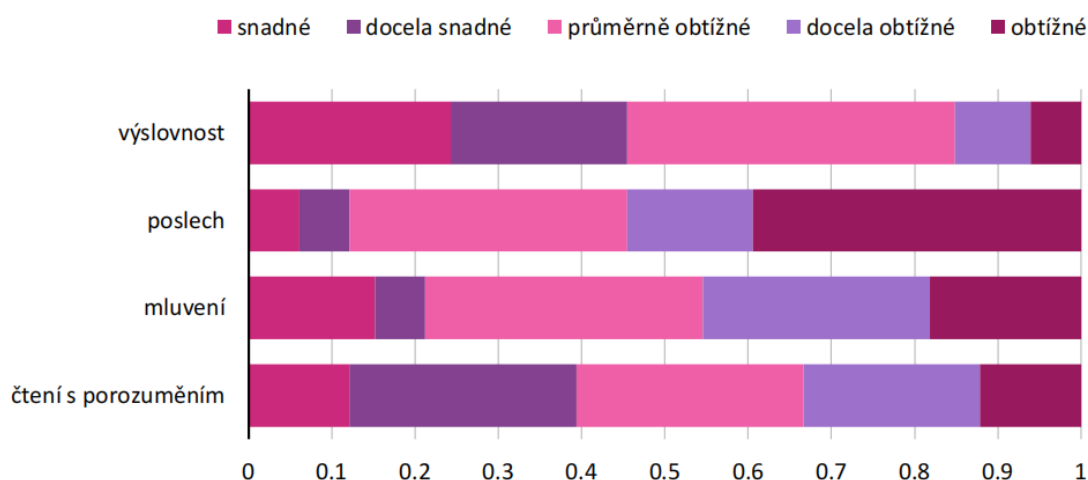
množného čísla, perfektiva × imperfektiva a prefixy. Nejobtížnější byly prefixy, které považovala za obtížné téměř polovina respondentů, dále perfektivní × imperfektivní verba a množné číslo pádů, které představovaly téměř 40 %, a nakonec singular pádů, který představoval přibližně 30 %. Prefixy jsou pro většinu lidí v porovnání s ostatními gramatickými jevy obtížné, protože v češtině existuje tolik prefixů a tolik flexibilních způsobů jejich kombinování se slovesy, že studenti nemají dobrou představu o tom, co znamenají a jak se používají. Pro perfektiva × imperfektiva existuje v češtině mnoho způsobů změny aspektu, které si lze osvojit pouze velkou každodenní praxí.

Otázka 10. (doplňující otázka k otázce 9) Proč si myslíte, že jsou obtížné?

Jednalo se o nepovinnou a otevřenou otázku a odpovědi lze shrnout následovně: Pokud jde o slovosled. Někteří lidé uvedli, že nejsou schopni řadit slova plynule během mluvení a často je potřebují upravit až po vyslovení. Většina lidí uvedla, že v češtině je mnoho pádů a že morfologické změny v češtině nejsou zcela pravidelné a často jsou výjimečné. V češtině je také příliš mnoho předpon na to, aby si je pamatovali a rozlišovali je. Vzhledem k tomu, že v čínské gramatice morfologické změny neexistují, a protože se nikdy předtím nesetkali s flexí, připadá jim jazyk velmi odlišný. Zejména perfektivum, imperfektivum a předpony, kterým nemohou Číňané rozumět tak dobře jako rodilí mluvčí jiných slovanských jazyků. Souhlasím s nimi, že rodilí mluvčí češtiny nemohou dobře pochopit význam prefixů a perfektiva × imperfektiva, což potvrzuje, proč si největší počet lidí myslí, že prefixy, perfektiva × imperfektiva a pády v množném čísle jsou obtížné.

Otázka č. 11. Která z následujících částí učení češtiny je pro vás obtížná?

Graf. č. 7. *Stupeň obtížnosti následujících částí procesu opakovaného učení češtiny, jak ji vnímají respondenti*

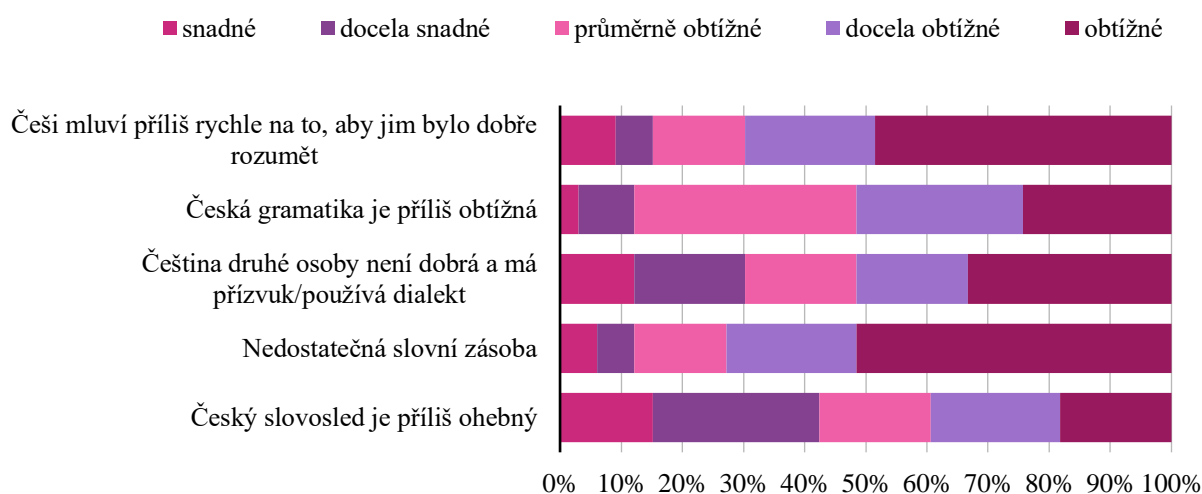
Jednalo se o povinnou a uzavřenou otázku, kde respondenti museli vybrat jednu z nabízených možností. Většina lidí považovala českou výslovnost, poslech, mluvení a čtení s porozuměním za průměrně obtížné. Nejvíce lidí považovalo poslech za obtížný a nejméně lidí mysleli, že výslovnost je obtížná.

Otázka č. 12. (doplňující otázka k otázce 11) Proč si myslíte, že jsou obtížné?

Jednalo se o nepovinnou a otevřenou otázku a odpovědi lze shrnout následovně: Malý počet osob uvedl, že jejich výslovnost není dostatečně dobrá, což může vést k nedorozumění ze strany posluchače. Často mají problémy s reakcí nebo dělají chyby při mluvení kvůli volnému pořádku slov a složité gramatice českého jazyka. Čtení je často nesrozumitelné kvůli nedostatku slovní zásoby a flexibilitě českého jazyka. Poslech je obecně považován za nejobtížnější, protože je již obtížnou součástí výuky jazyka a protože Češi mluví tak rychle a v tak volném slovosledu, že lidé často obtížně jasně slyší a reagují.

Otázka č. 13. Jaké jsou podle vás překážky v komunikaci s Čechy?

Graf. č. 8. Úroveň obtížnosti komunikace s Čechy, jak ji vnímají respondenti

Jednalo se o povinnou a uzavřenou otázku, kde respondenti museli vybrat jednu z nabízených možností. Počet lidí, kteří měli pocit, že Češi mluví příliš rychle a že jejich vlastní slovní zásoba je nedostatečná, se pohyboval kolem 50 %. Na druhém místě působily určitou míru obtíží také problémy s přízvukem a obtížnost české gramatiky. Je zajímavé, že problémy s flexibilitou slovosledu v češtině jsou rovnoměrně rozloženy ve všech stupních. V mluvení je tedy největším problémem rychlost řeči a slovní zásoba, zatímco gramatika je v mluvení méně důležitá.

Otázka č. 14. (Doplňující otázka k otázce 13) Proč si myslíte, že jsou obtížné?

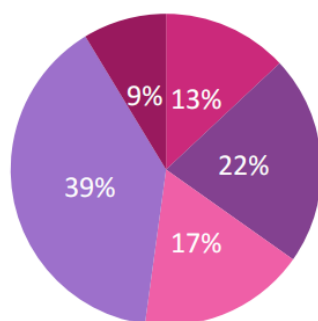
Toto byla nepovinná a otevřená otázka a odpovědi lze shrnout takto: Většina lidí si myslí, že Češi nezpomalují řeč, protože jste cizinec, a že jim vlastní nedostatečná slovní zásoba a gramatika ztěžuje plynulou komunikaci s lidmi. Jiní si mysleli, že se studenti učí standardní češtinu a že Češi často používají v životě hovorová slova nebo v některých regionech říkají slova jinak, to může vést k určitému nedorozumění.

5.4.2. Analýza dotazníku poskytnutého Čechům

Otázka č. 1. Jak moc je pro Vás obtížné psát čínské znaky?

Graf. č. 9. *Stupeň obtížnosti psaní čínských znaků vnímaná respondenty*

■ snadné ■ docela snadné ■ průměrně obtížné ■ docela obtížné ■ obtížné

Jednalo se o povinnou a uzavřenou otázku, kde respondenti museli vybrat jednu z nabízených možností. Je vidět, že největší počet lidí, 39 %, si myslí, že psaní čínských znaků je docela obtížné. Další nejvyšší procento, 22 %, si myslelo, že psaní čínských znaků je docela snadné. Nejméně lidí si myslelo, že je obtížné, a to pouze 9 % z celkového počtu, což vůbec neodpovídá mému očekávání. Obecně je však psaní čínských znaků stále docela obtížné.

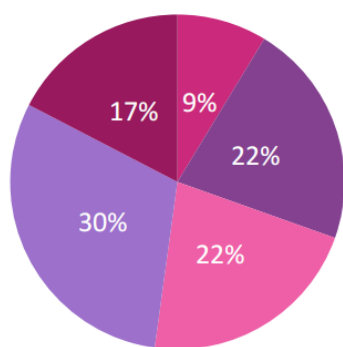
Otázka č. 2. (doplňující otázka k otázce 1) Jaké čínské znaky? Proč si myslíte, že je to obtížné?

Jedná se o nepovinnou a otevřenou otázku, odpověď lze shrnout takto: Rozdíl mezi čínskými a českými znaky je příliš velký. Převážné jsou náročné znaky, které mají hodně „kroků“, je těžké si zapamatovat, jak jdou po sobě tahy a jak přesně znak vypadá. Pokud si jejich pravopis často neopakujete, zapomenete je.

Otázka 3. Jak moc je pro Vás čínská výslovnost obtížná?

Graf. 10. *Respondenty vnímaná úroveň obtížnosti při vyslovování čínštiny*

■ snadné ■ docela snadné ■ průměrně obtížné ■ docela obtížné ■ obtížné

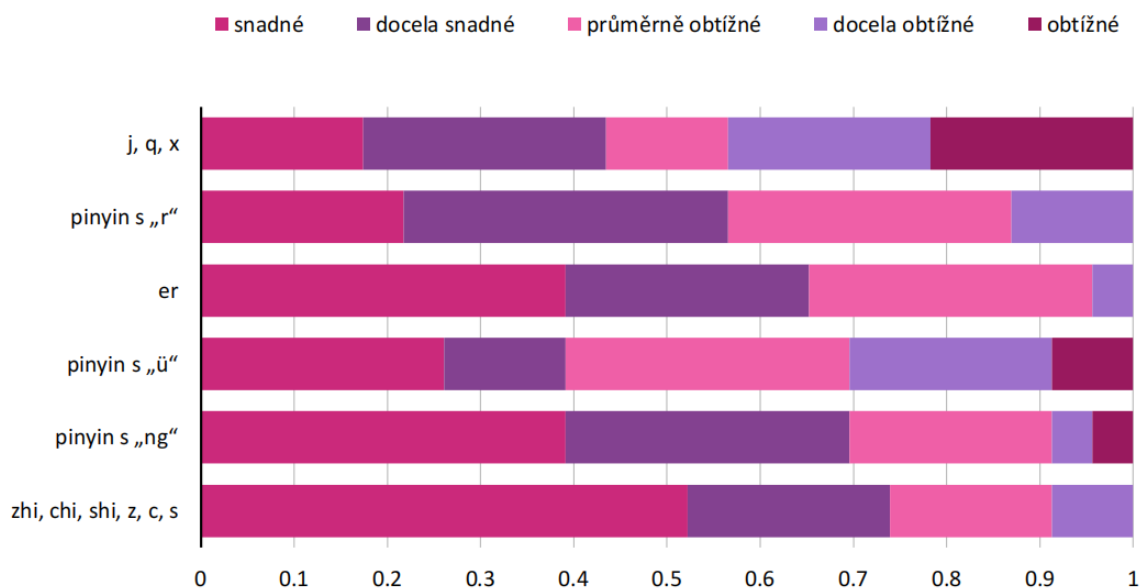
Jednalo se o povinnou a uzavřenou otázku, kde respondenti museli vybrat jednu z nabízených možností. Celkově je výslovnost čínštiny pro české studenty docela obtížná nebo obtížná, přibližně 50 %, na rozdíl od čínských studentů, kteří se učí česky. Počet lidí, kteří považovali čínskou výslovnost za průměrně obtížnou a docela snadnou, byl stejný, v obou případech 22 %. Počet lidí, kteří si mysleli, že čínská výslovnost je snadná, byl velmi malý, 9 %. Může to být způsobeno tím, že v čínštině existuje více výslovnostních jevů, které se v češtině nevyskytují.

Otázka č. 4. (doplňující otázka k otázce 3) Co konkrétního z výslovnosti je podle Vás obtížné? Proč si myslíte, že je pro Vás čínská výslovnost obtížná?

Tato otázka byla nepovinná a otevřená a odpovědi lze shrnout takto: Mnozí považovali za obtížnou výslovnost „j“, „q“ a „x“, přičemž pro některé byly problematické rychlé změny mezi „q × ch“, „j × zh“, „x × sh“. Většina z nich uvedla, že tóny jsou obtížné, přičemž někteří z nich se domnívali, že tóny nejsou tak těžké samy o sobě, je ale těžké je spojovat do větších celků, protože se nikdy neučili žádný z jazyků s tóny. To je stejná situace, jakou jsem předpokládala.

Otázka č. 5. Které z následujících hlásek/slabik v pinyin jsou pro Vás obtížné vyslovit?

Graf. č. 11. *Úroveň obtížnosti při výslovnosti následujícího pinyin, jak ji vnímají respondenti*

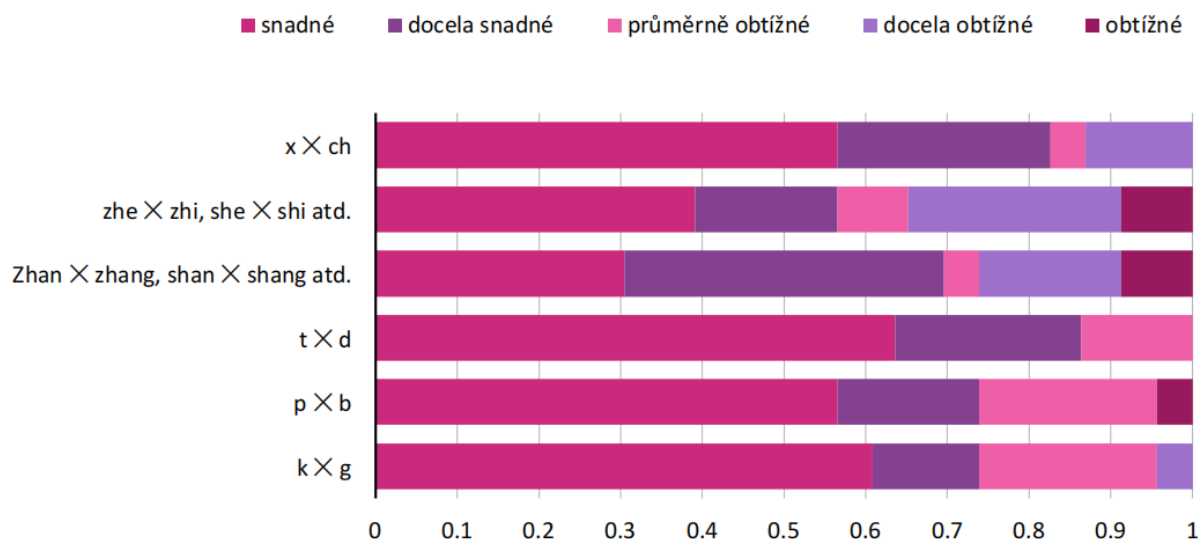
Jednalo se o povinnou a uzavřenou otázku, v níž respondenti museli vybrat jednu z nabízených možností. Pro většinu lidí jsou snadné „zhi, chi, shi, ri, zi, ci, si“ a pinyin s „ng“. Malému procentu, méně než pěti procentům, připadala výslovnost „ng“ obtížná. Překvapivě také výslovnost „er“ a pinyin s „r“ považovala většina lidí za docela snadnou a jednoduchou, obě v rozmezí 60 %, a nikdo z nich je nepovažoval za obtížné. Nejvíce lidí si myslelo, že „j, q, x“ je obtížné, ale bylo to méně než 15 %. Je to proto, že čínské pinyin s „r“ a „er“ jsou podobné známým anglickým. „zhi, chi, shi, zi, ci, si“ mají v češtině podobnou výslovnost.

Otázka č. 6. (doplňující otázka k otázce 5) Proč si myslíte, že jsou obtížné? Jaké další následující hlásky/slabiky v pin-yinu jsou pro vás obtížné?

Jednalo se o nepovinnou a otevřenou otázku a odpověď by se dala shrnout takto: Protože v češtině neexistuje výslovnost „j, q, x, r, ng atd.“

Otázka č. 7. které hlásky/slabiky pinyin jsou podle Vás obtížné rozlišit?

Graf. č. 12. Respondenty vnímaná obtížnost rozlišování následujících úrovní pinyin

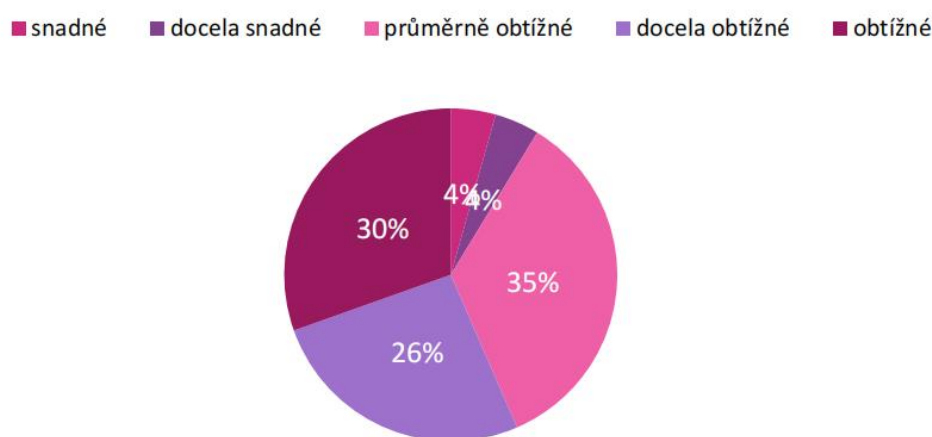
Jedná se o povinnou a uzavřenou otázku a respondenti musí vybrat jednu z nabízených možností. Většina lidí si myslela, že je snadné rozlišit mezi „x × ch“, „t × d“, „p × b“ a „k × g“, přibližně 60 % z celkového počtu. Ale rozlišit „zhe × zhi, she × shi atd.“ a „Zhan × zhang, shan × shang atd.“ je podstatně obtížnější. Zajímavé je, že výslovnost, která v češtině existuje a je obtížně rozlišitelná, je v čínštině snadno rozlišitelná („t × d“, „p × b“, „k × g“).

Otázka č. 8. (Doplňující otázka k otázce č. 7) Proč si myslíte, že je to obtížné? Vysvětlete.

Jedná se o nezávaznou a otevřenou otázku a odpověď lze shrnout takto: Český jazyk nemá tak distinktivní rozdíl ve výslovnosti - je těžké v mluvě zachytit, co přesně mluvčí říká.

Otázka č. 9. Myslíte si, že jsou polyfonní a homofonní znaky obtížné?

Graf. 13. Úroveň obtížnosti polyfonních a homofonních znaků, jak ji vnímají respondenti

Jednalo se o povinnou a uzavřenou otázku, kde respondenti museli vybrat jednu z nabízených možností. Více než polovina respondentů považovala polyfonní a homofonní znaky za docela obtížné

a obtížné. Největší počet lidí, 35 % z celkového počtu, považoval polyfonní a homofonní znaky za průměrně obtížné. Nejméně lidí je považovalo za docela snadné a snadné, a to 8 %. Možná tedy právě to činí Čechům výslovnost obtížnou. Nelze se ji naučit systematicky, ale dovednost se získává postupem času.

Otázka č. 10. (doplňující otázka k otázce 9) Proč si myslíte, že polyfonní a homofonní znaky jsou obtížné? Vysvětlete.

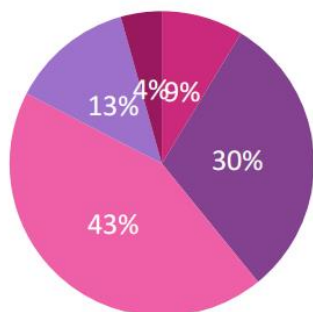
Jednalo se o nepovinnou a otevřenou otázku a odpovědi by se daly shrnout takto: je to obrovský rozdíl od ČJ - automaticky je to obtížnější si na to zvyknout. Část lidí považovala polyfonní slova za obtížná, protože si nebyla jistá, kdy a jak je vyslovit. Některým lidem připadají obtížné homofony, protože potřebují znát kontext a je obtížné určit, co znamenají jen na základě poslechu (viz odpověď respondenta: „Polyfonní jsou pro mě obtížné, jelikož si nejsem jistá, kdy se jak čtou. Homofonní jsou pro mne obtížné, pokud neznám kontext. Je obtížné rozlišit význam věty při pouhém poslechu.”).

Otázka č. 11. Myslíte si, že je čínská gramatika obtížná?

Graf. č. 14. Respondenty vnímaná úroveň obtížnosti čínské gramatiky

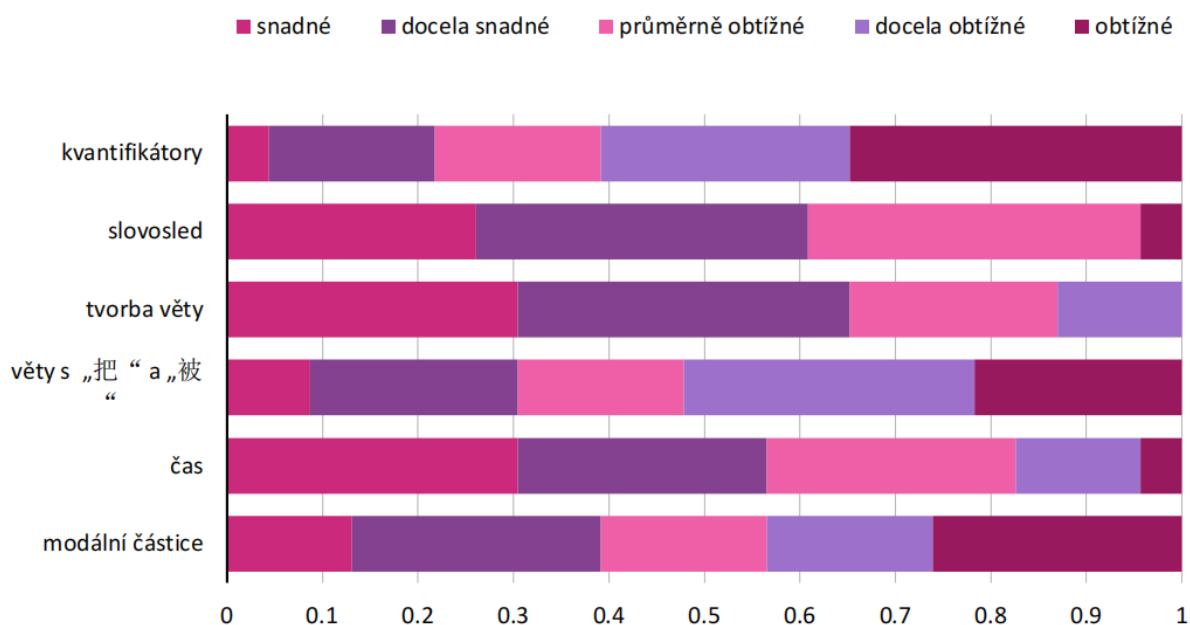
Jednalo se o povinnou a uzavřenou otázku, kde respondenti museli vybrat jednu z nabízených možností. Nejvíce lidí si myslelo, že čínská gramatika je průměrně obtížná, a to 43 % z celkového počtu. Následovali ti, kteří ji považovali za docela snadnou, což představovalo 30 % z celkového počtu. Pouze 4 % lidí si myslela, že čínská gramatika je obtížná. Pro Čechy je čínská gramatika docela snadná, což jsem vůbec nečekala.

■ snadné ■ docela snadné ■ průměrně obtížné ■ docela obtížné ■ obtížné

Otázka č. 12. Která gramatika je podle Vás obtížná?

Graf. č. 15. Stupeň obtížnosti následujících gramatických jevů, jak jej vnímají respondenti

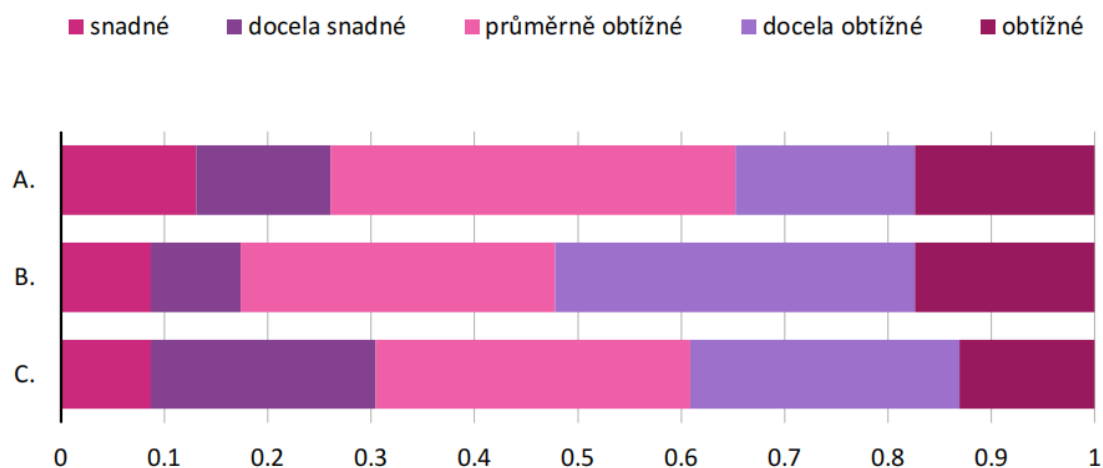
Jednalo se o povinnou a uzavřenou otázku, kde respondenti museli vybrat jednu z nabízených možností. Je vidět, že největší počet lidí považoval čínské kvantifikátory za obtížné, a to 35 % z celkového počtu. Následují modální částice a věty s „把“ a věty s „被“. Pořádek slov, časování a tvorba věty byly relativně snadné. Tento výsledek není překvapivý, protože nejdůležitějším rysem čínštiny je, že má velké množství kvantifikátorů, které tvoří poměrně malé procento českých slov, takže lze předpokládat, že kvantifikátory jsou obtížné, protože studenti musí zvládnout mnoho zcela nových pojmů, které se v češtině nevyskytují.

Otázka č. 13. (doplňující otázka k otázce 12) Proč si myslíte, že je gramatika obtížná? Existuje nějaká další gramatika, která je podle Vás problematická?

Jednalo se o nepovinnou a otevřenou otázku a odpovědi lze shrnout takto: Někteří lidé nepovažují čínskou gramatiku za obtížnou. Někteří si myslí, že je velmi obtížná, protože podobná gramatika v češtině neexistuje a v jiných jazycích takové jazykové struktury nejsou. Modální částice v češtině neexistují, takže je obtížné se je naučit a správně používat. Je obtížné si zapamatovat a správně používat 了.

Otázka č. 14. Které z následujících gramatických „了“ okolností jsou pro vás obtížné?

Graf. č. 16. *Vnímání obtížnosti respondentů při používání gramatického slova „了“.* (A: Označuje „výskyt nebo dokončení akce nebo události“. B: Označuje „uvědomění si změn nebo nových situací“. C: Označuje „použití při popisu časového trvání činnosti“)

Jedná se o povinnou a uzavřenou otázku a respondenti musí vybrat jednu z nabízených možností. Ze tří způsobů užití slova „了“ byly obecně považovány za průměrně obtížné, jen velmi málo lidí je považovalo za obtížné a snadné. Před získáním údajů jsem si myslela, že všechna tři užití jsou velmi obtížná, ale výsledky ukázaly, že méně než 40 % respondentů považuje užití A a C za docela obtížná a obtížná, zatímco použití B za docela obtížné a obtížné považovalo něco přes 50 % lidí.

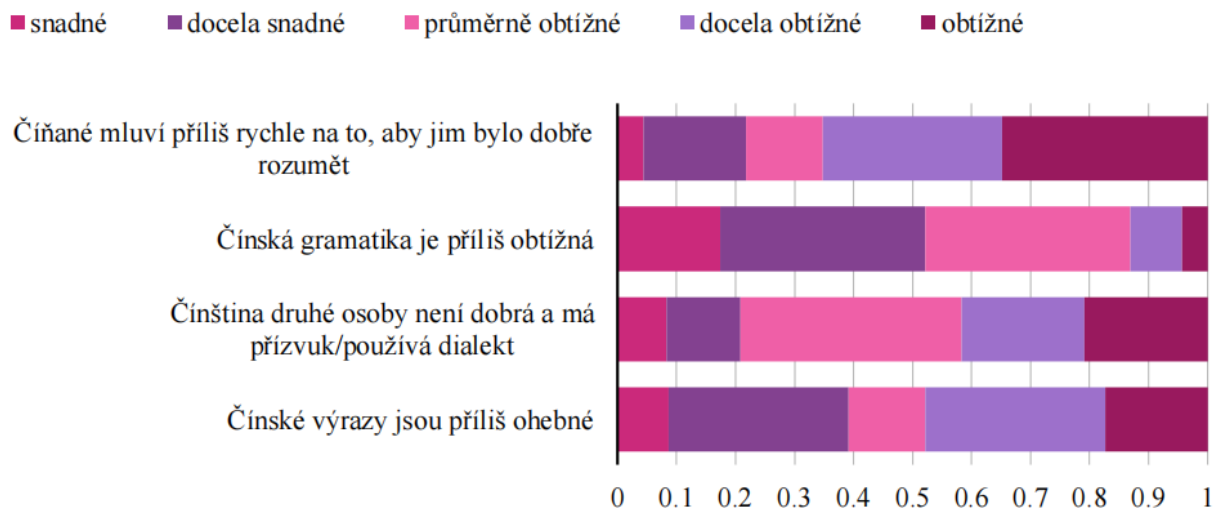
Otázka č. 15. (Doplňující otázka k otázce 14.) Proč si myslíte, že je to obtížné? Vysvětlete.

Jednalo se o nezávaznou a otevřenou otázku a odpovědi lze shrnout takto: Jelikož neexistují přesná gramatická pravidla (u některých případech se jedná spíše o pocit a cit rodilého mluvčího), kdy se tahle gramatika používá – automaticky je to velice obtížné. Nedokáže v některých situacích poznat, zda došlo jasně k dokončení nebo ke změně.

Otázka č. 16. Jaké jsou podle vás překážky v komunikaci mezi Čechy a Číňany?

Graf. č. 17. *Stupeň obtížnosti komunikace s Číňany podle názoru respondentů*

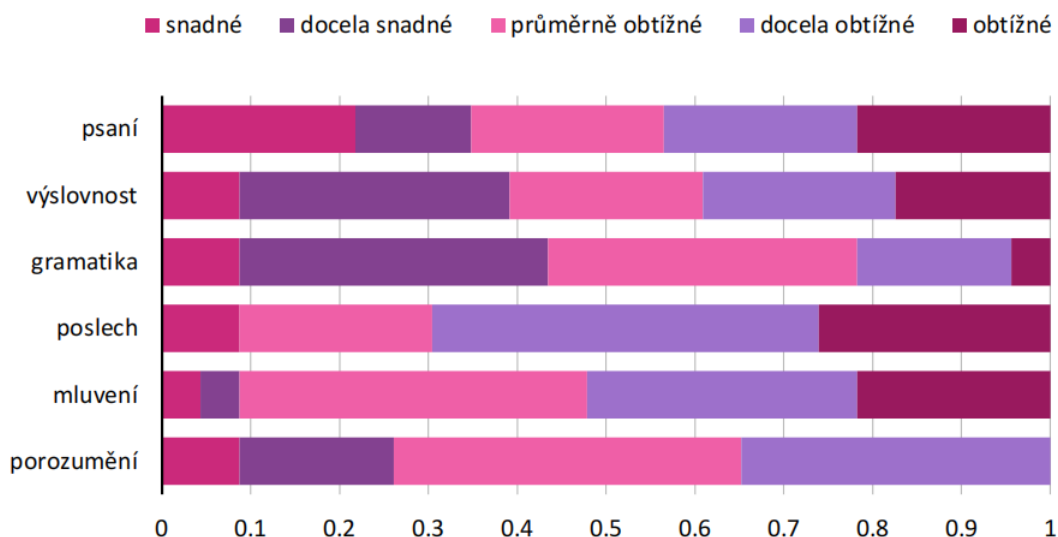
Jedná se o povinnou a uzavřenou otázku a respondenti musí vybrat jednu z nabízených možností. Ze čtyř výše uvedených otázek, které jsou považovány za ty, které mají významný dopad na každodenní komunikaci, jsou v sestupném pořadí rychlost řeči, pružnost vyjadřování, dialekt a gramatika. Jak však bylo zmíněno v teoretické části, rychlost čínštiny je spíše pomalejší, což znamená, že každá slabika obsahuje více informací, a proto se Češi domnívají, že rychlost řeči způsobuje, že nejsou schopni zachytit informace, a v dotazníku zadaném Číňanům byla rychlost řeči také nejzřetelnějším problémem. Rozdíl však spočíval v tom, že Číňané měli pocit, že rychlost řeči je příliš rychlá na to, aby mohli dobře slyšet.

Otázka č. 17. (Doplňující otázka k Otázce 16) Proč si myslíte, že je to obtížné? Vysvětlete.

Jednalo se o nepovinnou a otevřenou otázku a odpovědi lze shrnout takto: Komunikace mezi lidmi je značně odlišná od učení se jazyka. Čech není zvyklý na tak rozdílné dialekty a výslovnost určitých slov, proto je velice obtížná komunikace. Příklady odpovědí: „*Tóny, nazálnost... když mluví rychle, tak člověk vůbec nerozumí ani slovům, které ví, co znamenají i jak se píšou...*“ „*Zdá se mi, že čínská slova jsou kratší než česká. Takže v konverzaci mám méně času uvědomit si, co daný člověk říká. Taky se mi zdá náročné, že vzhledem k omezenému počtu slabik slova ,zní podobně‘.*“

Otázka č. 18. Které části výuky čínštiny považujete za obtížné?

Obrázek č. 18. *Stupeň obtížnosti následujících částí procesu výuky čínštiny, jak ji vnímají respondenti*

Jedná se o povinnou a uzavřenou otázku a respondenti musí vybrat jednu z nabízených možností. V průběhu studie byla obtížnost šesti výše zmíněných oddílů poměrně rovnoměrně rozložena, s výjimkou poslechu a porozumění, kde byla za nejtěžší považována gramatika, kterou považoval za obtížnou jen asi každý pátý respondent. Poslech považovalo za docela obtížný a obtížný téměř 70 % respondentů, což je číslo, které výrazně převyšuje ostatní oddíly. Naproti tomu porozumění nepovažoval za obtížné nikdo a většina lidí jej považovala za průměrně obtížný, přibližně 40 %. Ve své hypotéze jsem se domnívala, že poslech a mluvení jsou obtížné, ale ve skutečnosti bylo pro studenty velkou obtíží také psaní.

Otázka č. 19. (Doplňující otázka k otázce 18.) Proč si myslíte, že jsou tyto řečové dovednosti obtížné? Jaká další gramatika je podle Vás obtížná?

Jednalo se o nepovinnou a otevřenou otázku a odpovědi lze shrnout takto: Psaní je těžké kvůli nutným znalostem znaků, při psaní na počítači (nebo jiném elektronickém zařízení) to takový problém není. V hovorovém jazyce může být rychlost řeči vyšší, navíc každý vyslovuje slova trochu jinak, takže poslech je obtížný. „Je těžké pro mě v rámci konverzace, kdy přemýšlím nad kontextem, gramatikou, co vlastně říkám, slovíčkama ještě nad správným užití tónů.“

5.5. Diskuze k předpokladům

P1. Česká výslovnost by měla být pro čínské mluvčí průměrně obtížná, náročnější na výslovnost mohou být konsonanty „R“, „Ř“, „Ď“, „Ň“, „Z, C, S“, „Ž, Č, Š“

Na základě otázek 1., 2. a 3. v dotazníku pro čínské mluvčí lze konstatovat, že výslovnost češtiny je pro čínské mluvčí středně obtížná, tj. ne příliš obtížná a ne příliš snadná. Obzvláště obtížné jsou však „R“ a „Ř“, průměrně obtížné až snadné jsou „Ď, Ť, Ň“, průměrně obtížné až snadné jsou „Z, C, S“ a „Ž, Č, Š“ jsou velmi snadné. Konsonanty, které jsou považovány za obtížné, jsou proto, že v čínštině neexistuje podobná výslovnost, a naopak konsonanty, které jsou považovány za snadné, v čínštině existují. V případě „R“ Číňané často používají české „L“, „Dl“ nebo „El“ v hanyu pinyin. Pro „R“ a „Š“ pak „Dž“ nebo „r“ v čínštině pro „Ř“. „Ť“ a „Ď“ se používají náhodně a zaměňují se.

P2. Znělostní dvojice $H \times CH$, $P \times B$, $T \times D$, $\check{T} \times \check{D}$, $Z \times C$, $\check{Z} \times \check{C}$, $K \times G$, $F \times V$ mohou být pro Číňany obtížněji rozlišitelné.

Na základě otázek 4. a 5. dotazníku pro Číňany bylo zjištěno, že pro Číňany je nejobtížnější rozlišit $H \times CH$, následují $P \times B$, $T \times D$, $\check{T} \times \check{D}$, $K \times G$, $F \times V$. A Číňané považují za snadné rozlišit $Z \times C$, $\check{Z} \times \check{C}$. Opět platí, že obtíže se nachází u těch dvojic, které v čínštině neexistují, případně se vyslovují jinak, Naopak dvojice, které se nacházejí v čínštině, jsou pro mluvčí snadné při jejich rozlišení.

P3. Přízvuk a intonace českých slov by neměly být pro čínské mluvčí příliš obtížné.

Podle otázek 6. a 7. dotazníku pro Číňany vyplývá, že Číňané považují přízvuk a intonaci slov v češtině za středně obtížné a snadné. A nikdo je nepovažuje za velmi obtížné. Za obtížné je považují proto, že se jazyk v čínštině a češtině liší, a za snadné proto, že si lze pravidla zapamatovat jejich osvojením.

P4. Česká gramatika pravděpodobně bude pro čínské mluvčí obtížná. Slovosled by měl být středně obtížný, pád naopak velmi obtížný, konjugace slovesa bude možná středně obtížná, perfektivum $\times$ imperfektivum a předpony budou pravděpodobně velmi obtížné.

Na základě otázek 8., 9. a 10. v dotazníku pro čínské mluvčí lze konstatovat, že česká gramatika je pro čínské mluvčí velmi obtížná. Pád je velmi obtížný, přičemž skloňování podle pádů v plurálu je sice obtížnější než v singuláru, ale jen minimálně. Perfektivní a imperfektivní verba jsou také velmi obtížná. Za nejobtížnější považují účastníci prefixy. Obecně je pro Číňany česká gramatika velmi obtížná, protože čeština je flexivní jazyk s velkým množstvím slov a tvarů, které v čínštině zcela chybí.

P5. Výslovnost je pro Číňany relativně snadná, poslech je velmi obtížný, mluvení je obtížné a čtení je středně obtížné.

Na základě otázek 11. a 12. v dotazníku pro čínské studenty jsem dospěla k závěru, že výslovnost je ve vztahu k ostatním částem nejlépe, čtení s porozuměním je středně obtížné, mluvení je také obtížné a poslech je nejobtížnější. Poslech a mluvení jsou vždy nejobtížnějšími částmi procesu učení se cizímu jazyku. Většina lidí říká, že Češi mluví příliš rychle a je jim těžké rozumět, a z teorie je zřejmé, že české mluvní tempo je skutečně rychlejší než rychlost čínské řeči.

P6. Psaní čínských znaků je pro Čechy obtížné.

Podle otázek 1. a 2. dotazníku pro Čechy vyplývá, že je pro Čechy obtížné psát čínské znaky a zapamatovat si znaky, které jsou příliš složité nebo vypadají podobně. Je to proto, že psaní čínských znaků je zcela odlišné od psaní českých znaků.

P7. Výslovnost čínštiny je pro Čechy průměrně obtížná, ale „j, q, x“, „r“, „er“, „ü“, „ng“, „zi, ci, si“ a „zhi, chi, shi“ může být na realizaci náročnější.

Na základě otázek 3., 4., 5. a 6. v dotazníku pro Čechy bylo zjištěno, že výslovnost čínštiny je pro Čechy obtížná, přičemž nejobtížnější je „j, q, x“, následuje pinyin s „ü“ a pinyin s „ng“. „er“ a pinyin s „r“ jsou středně snadné až snadné.

Nejlépe je rozlišování „zhi“, „chi“, „shi“, „z“, „c“, „s“. Za obtížné jsou považovány ty hlásky a hlásková spojení, které v češtině zcela chybí. Ty, které jsou považovány za středně obtížné, se všechny vyskytují v angličtině nebo jiných jazycích, s nimiž se Češi běžně setkávají, a ty, které jsou považovány za velmi snadné, jsou v češtině a čínštině podobné.

P8. Pro češtinu „x × ch, zhe × zhi, she × shi atd.“ „zhan × zhang, shan × shang“ atd. „t × d“, „p × b“, „k × g“ může být obtížné rozlišit.

Na základě otázek 7. a 8. v dotazníku pro Čechy bylo zjištěno, že je obtížnější rozlišit „zhe × zhi, she × shi“ atd. a „zhan × zhang, shan × shang“ atd. Pak jsou jednodušší dvojice „p × b“, „k × g“, „x × ch“ a „t × d“ v tomto pořadí. U Číňanů je tomu naopak. Číňané se obecně domnívají, že výslovnost typu „t × d“, „p × b“, „k × g“ jsou v čínštině velmi jasně rozlišitelná, zatímco v češtině je obtížné ji rozlišit, a to především proto, že v češtině dochází k některým zvukovým změnám (např. asimilace apod.), jejichž výsledkem jsou souhlásky někdy znělé a někdy neznělé. Ostatní čínské výslovnosti považují Češi za obtížné, protože v češtině neexistují.

P9. Polyfon a homofon pravděpodobně budou pro Čechy velmi obtížné.

Na základě otázek 9. a 10. v dotazníku pro Čechy lze konstatovat, že pro Čechy jsou polyfonní a homofonní znaky nejčastěji průměrně obtížné až obtížné. Je to proto, že polyfonní slova mají v různých kontextech různou výslovnost, a to není snadné zvládnout. Naopak homofony je třeba rozlišovat podle kontextu.

P10. Čínská gramatika asi bude pro Čechy obtížná, přičemž kvantifikátory by měly být jednodušší, podobně slovosled a tvorba věty. Naopak věty s „把“ a s „被“ obtížné budou, stejně jako použití „了“.

Na základě otázek 11., 12. a 13. v dotazníku pro Čechy lze konstatovat, že čínská gramatika je pro Čechy průměrně snadná. Velmi obtížné jsou však kvantifikátory, věty s „把“ a věty s „被“ a modální částice. Slovosled a čas jsou středně obtížné. Tvorba vět je snazší. Vzhledem k tomu, že gramatický systém čínštiny je zcela odlišný od češtiny, mohou být výrazy a gramatická skladba některých vět zcela odlišné, což může znesnadňovat učení.

P11. Z hlediska jazykových kompetencí bude pro Čechy pravděpodobně nejobtížnější poslech, ostatní kompetence budou spíše středně obtížné.

Na základě otázek 18. a 19. v dotazníku, který byl Čechům zadán, lze konstatovat, že poslech a mluvení jsou pro Čechy nejobtížnější. Dále jsou obtížnější psaní, výslovnost a gramatika. A konečně porozumění (při čtení nebo každodenní komunikaci) bylo průměrně obtížné. Výsledky se podobají výsledkům dotazníku zadaného Číňanům v tom, že poslech a mluvení jsou v procesu učení jazyka vždy nejobtížnější.

Závěr

Tato bakalářská práce se zaměřuje na obtíže, s nimiž se setkávají Číňané při učení se češtině a Češi při učení se čínštině, a na příčiny těchto obtíží. Důvodem pro výběr tohoto tématu je to, že jsem v průběhu výuky češtiny zjistila, že ostatní rodilí studenti slovanských jazyků se učí česky mnohem snadněji a rychleji než studenti čínštiny, jejichž rodným jazykem je čínština. A zjistila jsem, že je to proto, že čeština a čínština patří do úplně jiných jazykových rodin, takže je v obou jazycích obrovský rozdíl. Právě tyto rozdíly také způsobují, že je pro Číňany obtížnější naučit se česky než pro ostatní rodilé mluvčí slovanských jazyků nebo dokonce pro ostatní studenty z Evropy. Totéž lze říci o českých studentech, kteří se učí čínsky. Tato práce proto představuje a porovnává základní rysy češtiny a čínštiny s cílem identifikovat některé problémy, se kterými se budou čínští a čeští mluvčí setkávat v procesu učení.

V první části jsou zahrnuta teoretická východiska ke stylu psaní, a k vlastnostem češtiny a čínštiny s ohledem na zvukový a morfologický plán. Cílem první části této práce je seznámit čtenáře se základními výslovnostními a gramatickými rysy češtiny a čínštiny. Po každé kapitole je uvedeno krátké shrnutí obou jazyků a předpoklady k možným problémům v dané oblasti.

Ve druhé části jsou zahrnuty metodologie a praktický postup při tvoření dotazníků (rozdělených na dotazník pro Číňany a dotazník pro Čechy), prezentace konkrétních předpokladů na základě teorie, analýza výsledků dotazníku a diskuze k předpokladům. Z výsledků dotazníku vyplývá, že z hlediska výslovnosti je pro Čechy čínská výslovnost obtížná, a to především proto, že v čínštině existuje více výslovnostních jevů, které se v češtině nevyskytují. Naopak Číňanům nepřipadá výslovnost češtiny celkově obtížná, s výjimkou velmi specifického „r“ a „ř“. Z hlediska gramatiky je situace opačná. Česká gramatika je pro čínské mluvčí velmi obtížná, protože zahrnuje řadu skloňování (včetně všech ohebných slovních druhů), které v čínštině zcela chybí. Naproti tomu pro Čechy není čínská gramatika příliš obtížná, i když stále existují některé gramatické jevy, které jsou pro ně obtížně pochopitelné, např. používání kvantifikátorů a modální částice. Pro obě strany nepředstavuje problém ani slovosled v gramatice. Pokud je o jazykové kompetence poslech i mluvení jsou považovány za nejobtížnější v procesu učení se jazyku a každodenní komunikace.

Tato práce identifikuje a na základě dotazníků dokazuje (nebo vyvrací) nejčastější obtíže, se kterými se studenti čínštiny setkávají při učení se češtině a Češi při učení se čínštině, a jejich příčiny. Snad tento výzkum pomůže při výuce nebo učení češtiny a čínštiny, pomůže pochopit, proč žáci dělají takové chyby, a pokusit se je napravit. V budoucnu by určitě bylo dobré analyzovat učební materiály, zda se mnou zjištěným obtížným jevům dostatečně ve výkladu a cvičeních věnují.

Anotace

Jméno autora: Xinlu Li

Název fakulty: Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Název katedry: Katedra bohemistiky

Název bakalářské práce: **Mezijazykové rozdíly ve zvukovém a morfologickém jazykovém plánu čínského a českého jazyka**

Vedoucí práce: Mgr. Michaela Kopečková, Ph.D.

Počet znaků: 96329

Počet příloh: 8

Počet titulů použité literatury: 21

Klíčová slova: čínština, čeština, fonetika, morfologie, rozdíly, gramatika, výslovnost.

Charakteristika diplomové práce:

Cílem této práce je zjistit, s jakými obtížemi se mohou setkat čínští mluvčí při učení se češtině a čeští mluvčí při učení se čínštině. V teoretické části jsem představila a porovнала oba jazyky především z hlediska fonologie a morfologie. V praktické části jsem stanovila hypotézy o možných obtížích a vytvořila dotazník, který jsem také podrobně analyzovala. Celkově, z hlediska výslovnosti je pro Číňany česká výslovnost docela snadná, zatímco pro Čechy je čínská výslovnost docela obtížná. Z gramatického hlediska je pro Číňany česká gramatika obtížná, zatímco pro Čechy je čínská gramatika o něco méně obtížná.

Anotace v angličtině:

The aim of this paper is to find out what difficulties Chinese speakers may encounter when learning English and Czech speakers when learning Chinese. In the theoretical part, I introduced and compared the two languages mainly in terms of phonology and morphology. In the practical part, I hypothesized about possible difficulties and created a questionnaire, which I also analyzed in detail. In general, from a pronunciation point of view, Chinese people find the pronunciation of Czech very easy, while Czechs find pronunciation of Chinese very difficult. From a grammatical point of view, Chinese people find Czech grammar difficult, while Czechs find Chinese grammar a little less difficult.

Seznam použité literatury

Cui Yingxian. Učení moderní čínské gramatiky a úvod do výzkumu. Peking Čína: Qinghua University vydavatelství, 1.4.2004. s. 34-61.

Hála, B. Uvedení do fonetiky češtiny češtiny na obecně fonetickém základě, 1962, 290-291.

Hana, Třísková. Transkripce čínštiny: sborník statí, Volume 1. Česko-čínská společnost, 1999, 104s.

Havránek, Bohuslav, Jedlička Alois. Česká mluvnice. 6. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988.

Horáková, Jitka, Michaela Kopečková, Eva Nováková a Pavla Poláchová. *Slovník českých vidových dvojic pro cizince*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2021, s. 27-35.

Jiang Liping. HSK standardní kurz 1. díl. Peking Čína: Peking jazyk a kultura University nakladatelství, 1.2014.

Kang Jian. Výuka čínského slovosledu - podle funkčních a pojmových zásad. Peking Čína: Peking jazyk a kultura University nakladatelství, 1.6.2015.

Kopečková Michaela. Mluvní vzory v hlavním televizním zpravodajství. Olomouc: Vydavatelství Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, 2022. s. 24, 25.

Krčmová Marie. Fonetika a fonologie. 2. doplněné. Brno: Masarykova univerzita Eplortál. 2008. s. 101-104.

Li Mei. Čeština pro začátečníky 1. díl. Peking Čína: Výuka cizích jazyků a výzkum nakladatelství, 11.1999.

Liu Yuehua, Yao Daozhong. Integrated Chinese: Level 1. USA: Virginská univerzita, 2009.

O'Grady William, Dobrovolsky Michael, Katamba Francis. Contemporary Linguistics: An Introduction.: Harlow Essex: : Longman, 1996. s. 464-539.

Palková Z. Fonetika a fonologie češtiny. Praha: Karolinum, 1997.

Palková, Zdena. Fonetická a fonologie češtiny. Praha: Vydavatelství Karolinum, 1994.

Piao Mine, Yuan Yulin. Je čínština „jazykem bez času“? In. *Současná Lingvistika*. 2019, 21(3), s. 438-450.

Rešková Ivana, Pintarová Magdalena. *Communicative Czech (elementary czech)*. Praha: Univerzitní vysoká škola v Praze, 2005. s. 86.

Rusínová Zdenka, Karlík Petr, Nekula Marek. *Příruční mluvnice češtiny*. Praha: NLN: Nakladatelství Lidové noviny, 1997.

Šefčík, O. K základním pojmům grafémičky. In Čornejová, M. & L. Rychnovská ad. (eds.), *Dějiny českého pravopisu (do r. 1902)*, 2010.

Svobodová Diana, Svobodová, D. *Czech Word-Formation and Vocabulary*. Ostrava: University of Ostrava, 2011.

Xu Baohua. *Úvod do moderní čínštiny*. Šanghaj Čína: Fudan University nakladatelství, 11.2006.

Zhu Dexi. Studie adjektiv v moderní čínštině. In: *Jazyková studia*. 1956. č. (1).

Zhu Xiaonong. Fonetika. Šanghaj: Obchodní nakladatelství, 1.3.2010. s. 5-13.

Seznam internetových zdrojů

Čínské mluvní tempo. [online]. Poslední změna 13.6.2023 [cit. 15.4.2007]. Dostupné z: https://www.gov.cn/jrzg/2007-04/15/content_583362.htm

Jazyková rodina [online]. Poslední změna 9.3.2023 [cit. 10.03.2023]. Dostupné z: [https://www.czechency.org/slovník/JAZYKOVÁ RODINA](https://www.czechency.org/slovník/JAZYKOVÁ_RODINA)

Negace [online]. [cit. 27.6.2023]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/NEGACE>

Slabika [online]. Poslední změna 17.6.2023 [cit. 15.6.2023]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/SLABIKA>

Zhang Ling. The Cognitive Analysis of Chinese Classifiers. [online]. Dostupné z: <https://www.sinoss.net/uploadfile/2015/0508/20150508030800656.pdf>

Seznam příloh

Příloha č. 1.

Existuje 6 základních tahů a 26 odvozených tahů. Obsahuje:

1. 6 základních tahů: 点(丶), 横(一), 竖(丨), 撇(丿), 捺(㇇), 提(㇇).

2. 26 odvozených tahů (složených tahů): 横折(), 横撇(フ), 横钩(冫), 横折钩(), 横折提(㇇), 横折弯(㇇), 横折折(㇇), 横斜钩(㇇), 横折弯钩(㇇), 横撇弯钩(㇇), 横折折撇(㇇), 横折折折钩(), 横折折折(㇇), 竖提(), 竖折(), 竖钩(丨), 竖弯(㇇), 竖弯钩(㇇), 竖折撇(㇇), 竖折折(), 竖折折钩(㇇), 撇点(), 撇折(), 斜钩(㇇), 弯钩(㇇), 卧钩(㇇).

[V tištěném písmu "Song" je písmeno 卧钩(㇇) vždy považováno za písmeno 竖弯钩(㇇). Někdy také zařazuje 横斜钩(㇇) do 横折弯钩(㇇、乙), 竖折折() do 竖折撇(㇇), 横折折(㇇) do 横折弯(㇇) a 卧钩(㇇) do 斜钩(㇇).]

V následující tabulce je uveden seznam názvů běžně používaných tahů čínských znaků:

常用汉字笔画名称表

序号	笔画	名称	例字	序号	笔画	名称	例字
1	丶	点	主	17	㇇	横折弯钩	九
2	一	横	三	18	㇇	横撇弯钩	郑
3	丨	竖	十	19	㇇	横折折折钩	奶
4	丿	撇	八	20	㇇	竖折折钩	与
5	㇇	捺	人	21	㇇	竖弯	西
6	㇇	提	打	22	㇇	横折弯	没
7	㇇	撇点	女	23	㇇	横折	口
8	㇇	竖提	长	24	㇇	竖折	山
9	㇇	横折提	语	25	㇇	撇折	云
10	㇇	弯钩	了	26	㇇	横撇	水
11	丨	竖钩	小	27	㇇	横折折撇	及
12	㇇	竖弯钩	孔	28	㇇	竖折撇	专
13	㇇	斜钩	我	29	㇇	横斜钩	风
14	㇇	卧钩	心	30	㇇	竖折折	鼎
15	冫	横钩	写	31	㇇	横折折	凹
16	㇇	横折钩	力	32	㇇	横折折折	凸

Základní pravidla pro pořadí tahů čínských znaků jsou následující :

1. Nejprve 撇(丿), pak 捺(㇇). Například: 人, 八, 入.

人	人
---	---

八	八
---	---

入	入
---	---

2. Nejprve 橫(一), pak 豎(丨). Například: 十, 王, 干.

十	十
---	---

王	王	王	王
---	---	---	---

干	干	干
---	---	---

3. Nejprve nahoře, pak dole. Například: 三, 竟, 音.

三	三	三
---	---	---

竟	竟	竟	竟	竟	竟	竟	竟	竟	竟
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

音	音	音	音	音	音	音	音	音
---	---	---	---	---	---	---	---	---

4. Nejprve vlevo, pak vpravo. Například: 理, 利, 礼, 明, 湖.

理	理	理	理	理	理	理	理	理	理
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

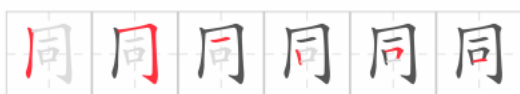
利	利	利	利	利	利	利
---	---	---	---	---	---	---

礼	礼	礼	礼	礼
---	---	---	---	---

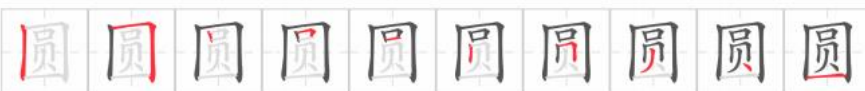
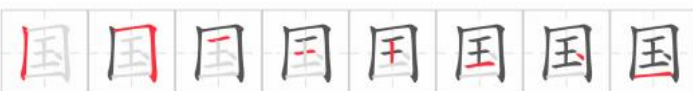
明	明	明	明	明	明	明	明
---	---	---	---	---	---	---	---

湖	湖	湖	湖	湖	湖	湖	湖	湖	湖	湖
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

5. Nejprve vně, pak uvnitř. Například: 问, 同, 司.

6. Nejdříve zvenku, pak zevnitř, pak utěsnění. Například: 国, 圆, 园, 圈.

7. Nejprve střed, pak obě strany. Například: 小, 水

Příloha č. 2.

Seznam písmen a jejich výslovnost českého jazyka (pro výslovnost je využita mezinárodní fonetická abeceda IPA)

A a [a]	Á á [a:]	B b [b]	C c [ts]	Č č [tʃ]	D d [d]	Ď ě [ɟ]
E e [ɛ]	É é [ɛ:]	Ě ě [ɛ], [jɛ]	F f [f]	G g [g]	H h [ɦ]	Ch ch [x]
I i [i]	Í í [i:]	J j [j]	K k [k]	L l [l]	M m [m]	N n [n]

Ň ň [ɲ]	O o [o]	Ó ó [o:]	P p [p]	Q q [kv]	R r [r]	Ř ř [ʀ]
S s [s]	Š š [ʃ]	T t [t]	Ť ť [c]	U u [u]	Ú ú [u:]	Ů ů [u:]
V v [v]	W w [v]	X x [ks]	Y y [ɪ]	Ý ý [i:]	Z z [z]	Ž ž [ʒ]

Příloha č. 3.

Tabulka obsahující kompletní seznam souhláskových fonémů češtiny (uvedeny jsou hlásky s využitím IPA)

Okluzy orální	Bilabiální		Labiodentální		(Pre-)alveolární		Postalveolární		Palatální		Velární		Glotální	
	p	b			t	d			c	ɟ	k	g	ʔ	
Okluzy nazální		m		ɱ		n				ɲ		ŋ		
Semiokluzy					ts	dz	tʃ	dʒ						
Aproximanta vibrantní						r								
Frikativní vibranty							ʃ	ʒ						
Konstriktivy			f	v	s	z	ʃ	ʒ			x	ɣ		h

Příloha č. 4.

Finály:

	i [i]	u [u]	ü [y]
a [a]	ia [ia]	ua [ua]	
o [o]		uo [wo]	
e [ɛ]	ie [jɛ]		üe [ɥɛ]
ai [ai]		uai [wai]	
ei [ei]		uei [wei]	
ao [aʊ]	iao [jaʊ]		
ou [oʊ]	iu [joʊ]		
an [an]	ian [jæn]	uan [wan]	üan [ɥæn]

en [ən]	in [in]	uen [wən]	ün [yn]
ang [aŋ]	iang [jaŋ]	uang [waŋ]	
eng [ɤŋ]	ing [iŋ]	ueng [wɤŋ]	iong [joŋ]
		ong [oŋ]	

Příloha č. 5.

Iniciály:

b [p]	p [p ^h]	m [m]	f [f]	d [t]	t [t ^h]	n [n]	l [l]
g [k]	k [k ^h]	h [x]		j [tɕ]	q [tɕ ^h]	x [ɕ]	
zh(ž) [tʂ]	ch(č) [tʂ ^h]	sh(ś) [ʂ]	r [ʐ]	z [ts]	c [ts ^h]	s [s]	

Příloha č. 6.

Dotazník

Obtíže v českém jazyce (pro Čiňany učící se česky)

01. Jak moc je podle vás pro vás výslovnost češtiny náročná?

- a) snadné
- b) docela snadné
- c) průměrně obtížné
- d) docela obtížné
- e) obtížné

R	S, C, Z
<ul style="list-style-type: none"> a) snadné b) docela snadné c) průměrně obtížné d) docela obtížné e) obtížné 	<ul style="list-style-type: none"> a) snadné b) docela snadné c) průměrně obtížné d) docela obtížné e) obtížné
Ř	Š, Č, Ž
<ul style="list-style-type: none"> a) snadné b) docela snadné c) průměrně obtížné d) docela obtížné e) obtížné 	<ul style="list-style-type: none"> a) snadné b) docela snadné c) průměrně obtížné d) docela obtížné e) obtížné

Ď, Ť, Ň a) snadné b) docela snadné c) průměrně obtížné d) docela obtížné e) obtížné	
--	--

02. Které z následujících českých písmen je pro vás obtížné vyslovit?

03. (Pokračování předchozí otázky) Co používáte místo hlásek, které neumíte/nechcete vyslovit? Proč si myslíte, že je obtížné je vyslovit?

04. Která z následujících českých písmen považujete za obtížně rozlišitelná?

H × CH a) snadné b) docela snadné c) průměrně obtížné d) docela obtížné e) obtížné	Z × C a) snadné b) docela snadné c) průměrně obtížné d) docela obtížné e) obtížné
P × B a) snadné b) docela snadné c) průměrně obtížné d) docela obtížné e) obtížné	Ž × Č a) snadné b) docela snadné c) průměrně obtížné d) docela obtížné e) obtížné
T × D a) snadné b) docela snadné c) průměrně obtížné d) docela obtížné e) obtížné	K × G a) snadné b) docela snadné c) průměrně obtížné d) docela obtížné e) obtížné
Ť × Ď a) snadné b) docela snadné c) průměrně obtížné d) docela obtížné e) obtížné	F × V a) snadné b) docela snadné c) průměrně obtížné d) docela obtížné e) obtížné

05. (Pokračování předchozí otázky) Proč si myslíte, že jsou obtížné?

06. Jak obtížná je pro vás v češtině intonace a přízvuk slov?

- a) snadné
- b) docela snadné
- c) průměrně obtížné
- d) docela obtížné
- e) obtížné

07. (Pokračování předchozí otázky) Proč si myslíte, že jsou obtížné?

08. Jak obtížná je pro vás česká gramatika?

- a) snadné
- b) docela snadné
- c) průměrně obtížné
- d) docela obtížné
- e) obtížné

09. Které z následujících rysů české gramatiky vám připadají obtížné?

slovosled a) snadné b) docela snadné c) průměrně obtížné d) docela obtížné e) obtížné	Konjugace verb (podle osoby, např. dělat - dělám) a) snadné b) docela snadné c) průměrně obtížné d) docela obtížné e) obtížné
skloňování sloves v jednotném čísle a) snadné b) docela snadné c) průměrně obtížné d) docela obtížné e) obtížné	Perfektivní verbum a imperfektivní verbum (např. uklidit - uklízet) a) snadné b) docela snadné c) průměrně obtížné d) docela obtížné e) obtížné
skloňování sloves v množném čísle a) snadné b) docela snadné c) průměrně obtížné d) docela obtížné e) obtížné	Prefíxy (např. dělat - udělat) a) snadné b) docela snadné c) průměrně obtížné d) docela obtížné e) obtížné
Konjugace verb (podle času, kondicionál, imperativ atd.) a) snadné b) docela snadné c) průměrně obtížné d) docela obtížné e) obtížné	

10. (Pokračování předchozí otázky) Proč si myslíte, že jsou obtížné?

11. Která z následujících částí učení češtiny je pro vás obtížná?

<p>výslovnost</p> <p>a) snadné</p> <p>b) docela snadné</p> <p>c) průměrně obtížné</p> <p>d) docela obtížné</p> <p>e) obtížné</p>	<p>Mluvení</p> <p>a) snadné</p> <p>b) docela snadné</p> <p>c) průměrně obtížné</p> <p>d) docela obtížné</p> <p>e) obtížné</p>
<p>Poslech</p> <p>a) snadné</p> <p>b) docela snadné</p> <p>c) průměrně obtížné</p> <p>d) docela obtížné</p> <p>e) obtížné</p>	<p>Čtení s porozumění</p> <p>a) snadné</p> <p>b) docela snadné</p> <p>c) průměrně obtížné</p> <p>d) docela obtížné</p> <p>e) obtížné</p>

12. (Pokračování předchozí otázky) Proč si myslíte, že jsou obtížné?

13. Jaké jsou podle vás překážky v komunikaci s Čechy?

<p>Češi mluví příliš rychle.</p> <p>a) snadné</p> <p>b) docela snadné</p> <p>c) průměrně obtížné</p> <p>d) docela obtížné</p> <p>e) obtížné</p>	<p>Nedostatečná slovní zásoba v češtině.</p> <p>a) snadné</p> <p>b) docela snadné</p> <p>c) průměrně obtížné</p> <p>d) docela obtížné</p> <p>e) obtížné</p>
<p>Česká gramatika je příliš obtížná</p> <p>a) snadné</p> <p>b) docela snadné</p> <p>c) průměrně obtížné</p> <p>d) docela obtížné</p> <p>e) obtížné</p>	<p>Slovosled českého jazyka je příliš flexibilní</p> <p>a) snadné</p> <p>b) docela snadné</p> <p>c) průměrně obtížné</p> <p>d) docela obtížné</p> <p>e) obtížné</p>
<p>Druhá osoba mluví dialektem.</p> <p>a) snadné</p> <p>b) docela snadné</p> <p>c) průměrně obtížné</p> <p>d) docela obtížné</p> <p>e) obtížné</p>	

14. (Pokračování předchozí otázky) Proč si myslíte, že jsou obtížné?

Příloha č. 7. Původní verze dotazníku pro Číňany.

Dotazník

捷克语难点调查 (Obtíže v českém jazyce)

01. 您认为捷克语的发音对于您来讲有多难？

- a)很简单
- b)一般简单
- c)一般困难
- d)困难
- e)非常困难

02. 您认为以下哪些捷克语字母对您来说难发音？

R a)很简单 b)一般简单 c)一般困难 d)困难 e)非常困难	S, C, Z a)很简单 b)一般简单 c)一般困难 d)困难 e)非常困难
Ř a)很简单 b)一般简单 c)一般困难 d)困难 e)非常困难	Š, Č, Ž a)很简单 b)一般简单 c)一般困难 d)困难 e)非常困难
Ď, Ť, Ň a)很简单 b)一般简单 c)一般困难 d)困难 e)非常困难	

03. (接上一题) 您发不好/不发出的音用什么代替？您为什么认为它们难发音？

04. 您认为一下那些捷克语字母难以区分？

H × CH a)很简单 b)一般简单 c)一般困难 d)困难 e)非常困难	Z × C a)很简单 b)一般简单 c)一般困难 d)困难 e)非常困难
P × B a)很简单 b)一般简单 c)一般困难 d)困难 e)非常困难	Ž × Č a)很简单 b)一般简单 c)一般困难 d)困难 e)非常困难
T × D a)很简单 b)一般简单 c)一般困难 d)困难 e)非常困难	K × G a)很简单 b)一般简单 c)一般困难 d)困难 e)非常困难
Ě × ě a)很简单 b)一般简单 c)一般困难 d)困难 e)非常困难	F × V a)很简单 b)一般简单 c)一般困难 d)困难 e)非常困难

05. (接上一题) 为什么您认为他们难?

06. 您认为捷克语的单词重音和语调对于您来讲有多难?

- a)很简单
- b)一般简单
- c)一般困难
- d)困难
- e)非常困难

07. (接上一题) 为什么您认为它们难?

08. 您认为捷克语语法对于您来讲有多难?

- a)很简单
- b)一般简单
- c)一般困难
- d)困难
- e)非常困难

09. 您认为以下哪些捷克语语法特征对于您来讲难?

<p>语序</p> <ul style="list-style-type: none"> a)很简单 b)一般简单 c)一般困难 d)困难 e)非常困难	<p>动词的变型 (conjugation) (动词根据人称的变型等) (如 dělat - dělám 等)</p> <ul style="list-style-type: none"> a)很简单 b)一般简单 c)一般困难 d)困难 e)非常困难
<p>单数的变型 (pád) (名词、根据介词变型、形容词、代词)</p> <ul style="list-style-type: none"> a)很简单 b)一般简单 c)一般困难 d)困难 e)非常困难	<p>Perfektivní 和 imperfektivní (如 uklidit - uklízet)</p> <ul style="list-style-type: none"> a)很简单 b)一般简单 c)一般困难 d)困难 e)非常困难

复数的变型 (pád) (名词、根据介词变型、形容词、代词) a)很简单 b)一般简单 c)一般困难 d)困难 e)非常困难	前缀 (如 dělat - udělat) a)很简单 b)一般简单 c)一般困难 d)困难 e)非常困难
动词的变型 (tenses) (过去时、现在时、将来时和祈使句 imperative 等) a)很简单 b)一般简单 c)一般困难 d)困难 e)非常困难	

10. (接上一题) 为什么您认为它难? 以及要补充的语法难点。

11. 在学习捷克语的过程中, 以下哪个部分对于您来讲难?

发音 a)很简单 b)一般简单 c)一般困难	说话 a)很简单 b)一般简单 c)一般困难
听力 a)很简单 b)一般简单 c)一般困难	阅读理解 a)很简单 b)一般简单 c)一般困难

12. (接上一题) 为什么您认为它难? 还有什么补充的难点。

13. 在和捷克人的沟通中, 您认为有那些阻碍?

<p>捷克人说话太快了，听不清/听不懂。</p> <p>a)很简单 b)一般简单 c)一般困难 d)困难 e)非常困难</p>	<p>捷克语词汇量不足</p> <p>a)很简单 b)一般简单 c)一般困难 d)困难 e)非常困难</p>
<p>捷克语语法太难了</p> <p>a)很简单 b)一般简单 c)一般困难 d)困难 e)非常困难</p>	<p>捷克语语序太灵活了</p> <p>a)很简单 b)一般简单 c)一般困难 d)困难 e)非常困难</p>
<p>对方有口音</p> <p>a)很简单 b)一般简单 c)一般困难 d)困难 e)非常困难</p>	

14. (接上一题) 为什么您认为它难? 还有什么补充的语难点。

Příloha č. 8.

Dotazník

Obtíže v čínském jazyce (pro Čechy učící se čínsky)

01. Jak moc je pro Vás obtížné psát čínské znaky?

- a) snadné
- b) docela snadné
- c) průměrně obtížné
- d) docela obtížné
- e) obtížné

02. Jaké čínské znaky? Proč si myslíte, že je to obtížné?

03. Jak moc je pro Vás čínská výslovnost obtížná?

- a) snadné
- b) docela snadné
- c) průměrně obtížné

d) docela obtížné

e) obtížné

04. Co konkrétního z výslovnosti je podle Vás obtížné? Proč si myslíte, že je pro Vás čínská výslovnost obtížná?

05. Které z následujících hlásek/slabik v pinyin jsou pro Vás obtížné vyslovit?

j, q, x a) snadné b) docela snadné c) průměrně obtížné d) docela obtížné e) obtížné	r, ri a) snadné b) docela snadné c) průměrně obtížné d) docela obtížné e) obtížné
er a) snadné b) docela snadné c) průměrně obtížné d) docela obtížné e) obtížné	ü, üe, ün a) snadné b) docela snadné c) průměrně obtížné d) docela obtížné e) obtížné
ang, eng, ing, ong a) snadné b) docela snadné c) průměrně obtížné d) docela obtížné e) obtížné	zhi, chi, shi, ri, zi, ci, si a) snadné b) docela snadné c) průměrně obtížné d) docela obtížné e) obtížné

06. Proč si myslíte, že jsou obtížné? Jaké další následující hlásky/slabiky v pin-yinu jsou pro vás obtížné?

07. Které hlásky/slabiky pinyin jsou podle Vás obtížné rozlišit ?

x × ch a) snadné b) docela snadné c) průměrně obtížné d) docela obtížné e) obtížné	zhe × zhi, she × shi atd. a) snadné b) docela snadné c) průměrně obtížné d) docela obtížné e) obtížné
zhan × zhang, shan × shang, shan × shang atd. a) snadné b) docela snadné c) průměrně obtížné d) docela obtížné e) obtížné	t × d a) snadné b) docela snadné c) průměrně obtížné d) docela obtížné e) obtížné

<p>p × b</p> <p>a) snadné</p> <p>b) docela snadné</p> <p>c) průměrně obtížné</p> <p>d) docela obtížné</p> <p>e) obtížné</p>	<p>k × f</p> <p>a) snadné</p> <p>b) docela snadné</p> <p>c) průměrně obtížné</p> <p>d) docela obtížné</p> <p>e) obtížné</p>
---	---

08. Proč si myslíte, že je to obtížné? Vysvětlete.

09. Myslíte si, že jsou polyfonní a homofonní znaky obtížné?

(Polyfon 多音字 - 你好 hǎo (ahoj) * 爱好 hào (koníček). Homofon 同音字 - 天 tiān (nebe/den), 添 tiān (přidat))

- a) snadné
- b) docela snadné
- c) průměrně obtížné
- d) docela obtížné
- e) obtížné

10. Proč si myslíte, že polyfonní a homofonní znaky jsou obtížné? Vysvětlete.

11. Myslíte si, že je čínská gramatika obtížná?

- a) snadné
- b) docela snadné
- c) průměrně obtížné
- d) docela obtížné
- e) obtížné

12. Která gramatika je podle Vás obtížná?

<p>Kvantifikátory (一瓶, 一只, 一群, 一头)</p> <p>a) snadné</p> <p>b) docela snadné</p> <p>c) průměrně obtížné</p> <p>d) docela obtížné</p> <p>e) obtížné</p>	<p>Slovosled</p> <p>a) snadné</p> <p>b) docela snadné</p> <p>c) průměrně obtížné</p> <p>d) docela obtížné</p> <p>e) obtížné</p>
<p>Tvorba věty (rozkazovací způsob, zvolací způsob, tázací způsob, oznamovací způsob)</p> <p>a) snadné</p> <p>b) docela snadné</p> <p>c) průměrně obtížné</p> <p>d) docela obtížné</p> <p>e) obtížné</p>	<p>Věty s „把“ a Věty s „被“ (把字句= konstrukce s ba (přímý předmět před slovesem uvedený předložkou ba) 被字句= passivum)</p> <p>a) snadné</p> <p>b) docela snadné</p> <p>c) průměrně obtížné</p> <p>d) docela obtížné</p> <p>e) obtížné</p>

<p>Čas</p> <p>a) snadné</p> <p>b) docela snadné</p> <p>c) průměrně obtížné</p> <p>d) docela obtížné</p> <p>e) obtížné</p>	<p>modální částice (吧 吗 啊 呀)</p> <p>a) snadné</p> <p>b) docela snadné</p> <p>c) průměrně obtížné</p> <p>d) docela obtížné</p> <p>e) obtížné</p>
---	---

13. Proč si myslíte, že je gramatika obtížná? Existuje nějaká další gramatika, která je podle Vás problematická?

14. Které z následujících gramatických "了" okolností jsou pro vás obtížné ?

<p>Výskyt nebo dokončení akce nebo události.</p> <p>a) snadné</p> <p>b) docela snadné</p> <p>c) průměrně obtížné</p> <p>d) docela obtížné</p> <p>e) obtížné</p>	<p>Uvědomění si změn nebo nových situací.</p> <p>a) snadné</p> <p>b) docela snadné</p> <p>c) průměrně obtížné</p> <p>d) docela obtížné</p> <p>e) obtížné</p>
<p>Použití při popisu časového trvání činnosti.</p> <p>a) snadné</p> <p>b) docela snadné</p> <p>c) průměrně obtížné</p> <p>d) docela obtížné</p> <p>e) obtížné</p>	

15. Proč si myslíte, že je to obtížné? Vysvětlete.

<p>Číňané mluví příliš rychle na to, aby jim bylo dobře rozumět.</p> <p>a) snadné</p> <p>b) docela snadné</p> <p>c) průměrně obtížné</p> <p>d) docela obtížné</p> <p>e) obtížné</p>	<p>Gramatika čínštiny je příliš složitá.</p> <p>a) snadné</p> <p>b) docela snadné</p> <p>c) průměrně obtížné</p> <p>d) docela obtížné</p> <p>e) obtížné</p>
<p>Čínština druhé osoby není dobrá a má přízvuk/používá dialekt.</p> <p>a) snadné</p> <p>b) docela snadné</p> <p>c) průměrně obtížné</p> <p>d) docela obtížné</p> <p>e) obtížné</p>	<p>Čínské výrazy jsou příliš ohebné (Například výrazy slov v čínštině jsou velmi flexibilní).</p> <p>a) snadné</p> <p>b) docela snadné</p> <p>c) průměrně obtížné</p> <p>d) docela obtížné</p> <p>e) obtížné</p>

16. Jaké jsou podle vás překážky v komunikaci mezi Čechy a Číňany?

17. Proč si myslíte, že je to obtížné? Vysvětlete.

18. Které části výuky čínštiny považujete za obtížné?

<p>Psaní</p> <p>a) snadné b) docela snadné c) průměrně obtížné d) docela obtížné e) obtížné</p>	<p>Výslovnost</p> <p>a) snadné b) docela snadné c) průměrně obtížné d) docela obtížné e) obtížné</p>
<p>Gramatika</p> <p>a) snadné b) docela snadné c) průměrně obtížné d) docela obtížné e) obtížné</p>	<p>Poslech</p> <p>a) snadné b) docela snadné c) průměrně obtížné d) docela obtížné e) obtížné</p>
<p>Mluvení</p> <p>a) snadné b) docela snadné c) průměrně obtížné d) docela obtížné e) obtížné</p>	<p>Porozumění (při čtení nebo každodenní komunikaci)</p> <p>a) snadné b) docela snadné c) průměrně obtížné d) docela obtížné e) obtížné</p>

19. Proč si myslíte, že jsou tyto řečové dovednosti obtížné? Jaká další gramatika je podle Vás obtížná?